

**FESTIVAL
MEDIEVAL**

Puteți afla ce a adus Festivalul Medieval de la Sibiu anul acesta în afară de atmosfera de mare bilci care a cuprins centrul orașului.

Citiți un reportaj de Veronica D. Niculescu ÎN » PAGINA 7

PRIMUL MAGAZIN CULTURAL DIN ROMÂNIA » APARE SÎMBĂTA » EDIȚIA NAȚIONALĂ » WWW.SUPLIMENT.POLIROM.RO

Suplimentul DE CULTURĂ

1,5
LEI

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
- Săptămîna 2 – Text de autor
- Săptămîna 3 – Criticii despre...
- Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

septembrie –
URMA

NR. 195 » 6 – 12 septembrie 2008 » Săptămînal realizat de Editura Polirom și „Ziarul de Iași” » supliment@polirom.ro

„Cam multă văicăreală pasivă în România”

Interviu cu Mani Gutau

Prima săptămîna a campaniei „Artistul asociat” dedicată trupei URMA aduce un interviu cu vocalistul grupului, realizat de Anca Baraboi. Timp de o lună vă propunem o incursiune în viața formației. Deși s-a desființat în urmă cu doi ani, URMA a lansat anul trecut un nou album, *Trend off!*

ÎN » PAGINILE 8-9

O decorație pentru Rusia

Radu Pavel Gheo

Am aflat cu enervare – dar fără surprindere – că președintele Rusiei, Dmitri Putinov Medvedev, i-a decorat pe militarii care au participat la operațiunile împotriva Georgiei, încununate de atîta succes cu specific rusesc – adică jurnaliști împușcați mai mult sau mai puțin intenționat, populație civilă ucisă de-a valma cu militarii, furturi și jafuri armate...

ÎN » PAGINA 2

O NOUĂ IDEE APRINDE IMAGINAȚIA POLITICIENILOR

O țară, 42 de capitale. Toate culturale!

Participă la dezbateră „Suplimentului de cultură” Liviu Antonesei, Emilia Chiscop, Ion Bogdan Lefter, Mircea Vasilescu, Veronica D. Niculescu, Cristina Modreanu și Mihai Mălaimare.

Citiți dosarul realizat de George Onofrei ÎN » PAGINILE 3-6

CIRCUL NOSTRU VĂ PREZINTĂ:

Zîmbind a pagubă

Presupunem, de dragul exercițiului, că PD-L nu este un partid prezidențial. Presupunem, așa cum își doresc admiratorii lui Traian Băsescu, chiar și faptul că președintele habar n-avea de actul, stampilat & legalizat, care consfințește apropierea punctuală dintre PRM și PD-L în Senat. Presupunem, în al treilea rînd, și faptul că acum, după aflarea veștii năucitoare, președintele Băsescu este consternat – așa cum le-ar plăcea celorlalți admiratori să creadă. Iar după ce avem aceste presupuneri, stăm și ne holbăm la foaia de hîrtie pe care le-am așezat și nu știm ce să spunem mai departe. Pentru că notatele nu ne ies, orice am face.

Și nu ne ies în primul rînd pentru că, presupunînd noi toate chestiunile astea, nu-l vedem totuși pe domnul Băsescu trăgîndu-l public de urechi pe Emil Boc. Dimpotrivă, l-am văzut ca un președinte modern, perfect constituțional, elegant, ieșind și spunînd, cu un comunicat, ceea ce ar fi trebuit să spună de multe ori înainte: anume că domnia sa nu se bagă în treburile interne de partid, că nu-l interesează, că usturoi n-a mîncat și gura nu-i miroase nici un pic. Ah, se dumirește comunicatul, pe Vadim l-a ajutat PD-L-ul să-și păstreze funcția de vice al Senatului, parafîndu-se chiar o colaborare punctuală între cele două partide? Măi să fie! Interesant. Dar eu, adică Președinția Mea, din înalta-mi funcție, n-am nici o treabă cu asta, Constituția îmi interzice să mă vîr în asemenea ecuații de partid. Și atunci, admiratorii președintelui, citind comunicatul, ar trebui să se simtă bine.

Dar nu se pot simți. Pentru că admiratorii președintelui de asta au ajuns să-l admire: pentru calitatea sa de jucător ferm, de Ionel Ganea al terenului politic, care, dacă se simte înghesuit de arbitru, adică de Constituție, se duce și-i freacă acestuia, acestuia în cazul de față, un cap în gură – și tot nu se lasă pînă nu face ce are de făcut. Așa l-au văzut și simțit pînă acum admiratorii, așa că domniile lor stau și se scarpină în creștet, întrebîndu-se de ce, de astă dată, brusc, Băsescu arată spre arbitru, spunînd că n-are cum să intervină în această fază a jocului, întrucît regulamentul o interzice. Ionel Ganea de altădată n-ar fi făcut așa ceva! Traian Băsescu de altădată n-ar fi făcut așa ceva!

Traian Băsescu de astăzi o face. El e suveranul absolut, mult deasupra calculelor mizere de partid, fie acest partid chiar PD-L-ul domniei sale. Așa că, oricte presupuneri am face, n-avem cum să aflăm dacă, de la înălțimea sa, Traian Băsescu este sau nu este de acord cu colaborarea incipientă dintre PD-L și PRM. Prin urmare, admirîndu-l teribil, ușor desumflați, mai facem o presupunere, una care ne pică bine la inimioară: în străfundurile sufletului său drept, de luptător pentru popor, președintele suferă pentru această nouă soluție imorală, dar tace și înghite. Și, odată ce am putut face această ultimă presupunție, trecem mai departe.

Trecem mai departe, noi, admiratorii președintelui, și ne uităm dezorientați în jur. Bun, El ca El, a rămas curat și frumos și bun și drept, dar nu El ne candidăză-n toamnă. Ce ne facem noi pe 30 noiembrie? Spre ce culori privim? Asta pentru că, fiind onești, știm tem dezamăgiți, alături de dragul nostru președinte, văzînd cum PD-L-ul a făcut, fără știrea lui, o înțelegere cu Vadim. Ce ne facem deci? Noi cu cine votăm? Oare să nu mai mergem la vot? Oare să ne lehametîm de toate și să ne retragem, așa cum s-a retras domnul Cătălin

» Ce ne facem noi pe 30 noiembrie? Spre ce culori privim? Asta pentru că, fiind onești, sîntem dezamăgiți, alături de dragul nostru președinte, văzînd cum PD-L-ul a făcut, fără știrea lui, o înțelegere cu Vadim. Ce ne facem deci? Noi cu cine votăm? Oare să nu mai mergem la vot?

Avramescu? Nu mai știm, clar! Lucrurile se complică, trădările plutesc peste tot. După ce a fost trădat de PC, de UDMR, de PNL, iată că El este trădat și de PD-L. Avem o mare durere în suflet. Și se-apropie alegerile, iar noi ne gîndim, ne gîndim...

M-am pus în pielea unui admirator al președintelui Traian Băsescu, încercînd să înțeleg cum a primit vestea aceasta a colaborării dintre PD-L și PRM din Senat. Și n-am reușit să ies din pielea lui decît mai confuz decît la intrare. Reajuns în pielea mea însă, trebuie să recunosc, confuzia se evaporă încetul cu încetul. Nu-mi mai pun attea întrebări. Dimpotrivă, rictusul consternat se transformă, rapid, într-un zîmbet ce poate părea zeflemitor. Știu, știu, sînt teribil de enervant. Prietenii citesc în zîmbetul asta un „V-am spus eu!” pe care le vine să mi-l trîntească în cap. Cititorii văd în el o aroganță stupidă – și cititorii au întotdeauna dreptate.

Eu, studiîndu-l în oglindă, nu văd însă un zîmbet zeflemitor. Ci doar unul a pagubă. Dacă aș ști să fluier a pagubă, aș fluiera, însă n-am învățat pînă acum decît să zîmbesc a pagubă. Și nu-i deloc un zîmbet îndreptat spre Traian Băsescu ori spre PD-L, ci e unul care privește politica noastră în general. O politică ce te face să îți dai unii sau cu alții, să te ambalezi în discuții, să sperii, ba chiar și să crezi, pentru ca, la un moment dat, să îți dai seama că nu e mai mult decît o cuplăraie de doi bani. Una în care cuplurile se pot schimba oricînd, firește, și tu rîmii cu ochii în soare, întrebîndu-te: „Bun, și-acum eu în cine mai cred?”

ROMÂNII E DEȘTEPTI

O decorație pentru Rusia

Am aflat cu enervare – dar fără surprindere – că președintele Rusiei, Dmitri

Putinov Medvedev, i-a decorat pe militarii care au participat la operațiunile împotriva Georgiei, închinute de atîta succes cu specific rusesc – adică jurnaliști împușcați mai mult sau mai puțin intenționat, populație civilă ucisă de-a valma cu militarii, furturi și jafuri armate... mă rog, cam toate elementele care au făcut faima armatei rusești încă din timpul celui de-al doilea război

mondial prin toate teritoriile ocupate de ea. E drept, n-am citit nici o știre de-

stat independent de către forțele aliate învingătoare în război. Mai mult, independența așa-nu-mitei Republici Democratice Georgiene a fost recunoscută și de proaspăt apăruta Uniune Sovietică printr-un tratat de pace între cele două state, semnat pe 7 mai 1920.

După doar cîteva luni, în februarie 1921, Uniunea Sovietică găsește un pre-text oarecare (chipurile, georgienii ar fi susținut forțele armate rebelle din țara libertății bolșevice).

atacă Georgia, o cucerește și o anexează, transformînd-o în ceea ce va rămîne vreme de șaptezeci de ani Republica Socialistă Sovietică Georgiană. Istoria asta... Parcă te pune pe gînduri.

Bun, poate că 2008 nu e același lucru cu 1921 și nici Rusia lui Medvedev (care e Rusia lui Putin) nu e Uniunea Sovietică. Dar de-aici, din România fostă socialistă, nici foarte diferită nu mi se pare. Democrația din Rusia, țară controlată de un fost ofițer KGB, crește ca un fel de bonsai, conform voinței celor care dețin puterea. O țară în care un ziar dispare imediat după ce a pomenit de o posibilă amantă a lui Vladimir Putin greu mai poate fi numită democratice. Da, ziarul a dispărut din cu totul alte motive. Da, ziarista Anna Politovskaia n-a fost împușcată nici ea din rațiuni politice. Și, oricum ar fi, s-au făcut și progrese, tovarășii! Pe vremea Uniunii Sovietice ziarul amintit nici n-ar fi apucat să-și publice articolul sau, dacă s-ar fi găsit nebuni care s-o facă, întreg tirajul ar fi fost confiscat la prima oră a dimineații. Pe vremea Uniunii Sovietice nici n-am fi știut de Anna Politovskaia și cu atît mai puțin de ucidera ei. Așadar, lucrurile s-au mai schimbat...

Numai că atunci cînd ești foarte aproape de Rusia, îți vine să suflă și în iaurt. Există un potențial de conflict în Transnistria, loc de unde ar putea răsări și alte decorații pentru armata rusă. Iar declarațiile liderilor de la Kremlin arată că pofta de astfel de medalii crește. Rusia are de răzbat unele frustrări – și nu puține. La urma urmei, a fost multă vreme un mare imperiu și la un asemenea statut nu renunți ușor. Ar trebui o decorație mare, mare de tot, ca să liniștească apele. Catastrofist cum sînt cînd e vorba de Kremlin, mă tem că nu cumva decorația aia să se numească Europa.

spre vreun viol făcut de eliberatorii de la răsărit, ceea ce știrbește puțin din renumele sub care s-au făcut cunoscuți militarii marii puteri slave, dar presupun că încă nu-i timpul pierdut.

Oricum, soldații ruși veniți în vizită de lucru în Georgia își merită decorațiile. Așa cum și le merită și cei care au luptat pentru eliberarea de tip rusesc a Ceceniei. Sau cei care au grijă de independența Transnistriei. Sau cei care... o să mai vedem noi care – fiindcă în ultima vreme Rusia pare să fie tot mai interesată de independența unor țări sau regiuni care ulterior i-ar putea deveni vasale.

Desigur, nu e ceva nou. Imperiul Rus – fie că a fost țarist, sovietic sau postsovietic – a căutat mereu să aibă grijă de cât mai multe țări. Georgienii, de exemplu, nu sînt la primul lor contact istoric cu grija mamei Rusia. După primul război mondial și după destrămarea Imperiului Țarist, Georgia și-a declarat independența și a fost recunoscută de jure ca

O NOUĂ IDEE APRINDE IMAGINAȚIA POLITICIENILOR

O țară, 42 de capitale. Toate culturale!

ÎN LOC DE ARGUMENT

Dosar realizat de George Onofrei

Una dintre zecile de declarații făcute la recente școli de vară ale partidelor, organizate la malul Mării Negre, a aparținut ministrului Culturii și Cultelor, Adrian Iorgulescu: „Vom propune ca anul viitor toate orașele importante ale țării să se poată înscrie în competiție pentru a deveni «Capitale culturale românești». Pentru aceasta, anual, guvernul va include în programul său de guvernare o sumă de cinci milioane de euro”. Iorgulescu a precizat că a avut o discuție cu premierul, care a fost de acord cu includerea acestui concept în programul de guvernare al PNL.

„În felul acesta, fiecare din orașele importante ale țării va intra în această competiție. Dar în același timp dorim să atragem o sumă egală din partea administrației locale și avem suficiente centre cu posibilități: și Clujul, și Timișoara, și București, Brașov, Tîrgu-Mureș.”

Știrea vine în continuarea ambiției declarate din partea liderului liberal ieșean, Relu Fenechiu, și a Consiliului Local Iași ca Iașul să devină cît mai curînd „Capitală Culturală Europeană”. „Mie îmi pare rău că ei s-au aruncat așa, cu capul înainte, pentru că am vorbit chiar cu colegul nostru, Relu Fenechiu, liberal de Iași, înainte – nu știu ce rol a avut dinlăun în decizia Consiliului Local –, dar explicăm că pînă în 2019 există deja o programare și că din 2019 putem să discutăm”, spunea atunci Sergiu Nistor, comisarul din partea MCC pentru programul „Sibiu – Capitală Culturală Europeană în 2007”.

De curînd, tot la Iași, am descoperit că, deși primarul actual, Gheorghe Nichita, și fostul primar, actualmente președinte al Consiliului Județean, Constantin Simirad, au păreri opuse în ceea ce privește finanțarea fotbalului, sînt de aceeași parte a baricadei cînd vine vorba de cultură. În cadrul conferinței de presă dedicate semnării contractului pentru reabilitarea Palatului Culturii, Simirad i-a reamintit lui Iorgulescu că a reușit să-l convingă pe președintele Emil Constantinescu să instituie un fel de „Capitală Culturală a României”. Însă, mai rău la suflet, ministrul de atunci al Culturii, Ion Caramitru, s-a opus!

Musai prima capitală să fie Botoșani!

Dar surpriză! Ideea din programul virtuozității viitoare guvernării a PNL nu îl are drept tată pe ministrul Iorgulescu, ci pe deputatul Mihai Malaimare, care a lansat-o cu ceva timp în urmă pe blogul personal ca un semn de bun rămas pentru botoșăneni! „Botoșăneni! Am propus Partidului Național Liberal un proiect de rezonanță națională și pe termen lung, CAPITALA CULTURALĂ A ROMÂNIEI, care prevede acordarea acestui titlu, în fiecare an, unei capitale de județ, precum și a tuturor drepturilor care decurg. (...) Avem ocazia să arătăm că sintem nu numai mindri, ci și vrednici de pleiada fantastică a genurilor născute pe pămîntul Botoșanilor. Eminescu, Enescu, Iorga, Luchian, Onicescu ar trebui să fie suficiente argumente pentru a pretinde Guvernului să decidă că prima Capitală Culturală a României este, trebuie să fie BOTOȘANI.”

Să recapitulăm: avem pînă acum o ecuație în care se află Adrian Iorgulescu, (indirect) Călin Popescu-Tăriceanu, Constantin Simirad, Mihai Malaimare, Gheorghe Nichita, Emil Constantinescu, Relu Fenechiu. Toți diferiți, toți dezbrinați, dar de acord, în principiu, cu aceeași idee: să mutăm anual capitala! Hotărît lucru, titlatura de capitală culturală aprinde imaginația politicienilor, fie ei locali sau de la centru. Cultura, alături de fotbal, reprezintă, se pare, pe lângă pelerinaje religioase și petreceri cîmpenești în piața publică, un mijloc despre care se crede că ar aduce negreșit capital politic.

Strict cronologic, ideea de „Capitală Culturală a României” a fost lansată mai întîi de deputatul PNL Mihai Malaimare pe blogul său. Ea a fost mai apoi preluată de ministrul PNL Adrian Iorgulescu și prezentată la Costinești. Ambii se laudă că au propus-o premierului Tăriceanu și că a acceptat-o. Diferența o fac banii: Malaimare a cerut, mai modest, 2 milioane de euro anual. Adrian Iorgulescu vrea 5!

Mai mult decît o intenție?

Dincolo de declarații, rămînem cu o intenție a liberalilor și, din cîte se pare, materializabilă doar dacă mai ies ei o tură în sesiunea de toamnă-iarnă. Cu o ambiție a deputatului Malaimare legată de orașul Botoșani, care ar trebui să fie primul pe listă.

Iar dincolo de succesul înregistrat de Sibiu, rămînem cu inițiativa primăriei ieșene, „Iași 600” pe numele său adevărat, care ar fi trebuit să fie o repetiție generală pentru capitala europeană din 2012-2019 sau cînd ne-veni rîndul.

Tot e bine dacă și cultura și-a făcut loc în discursul public pe lângă reinstaurarea monarhiei, alianțele politice și aniversarea/comemorarea unui an de la dispariția Elodiei!

Și pentru că toată lumea vine în această perioadă cu propuneri legate de un viitor text al Constituției, propunem și noi ca la Titlul I – Principii generale, Articolul 1 – Statul român, aliniatul (1) să stea scris: România este stat național, cultural, suveran și independent, unitar și indivizibil. Iar la Articolul 14: – Capitala, să se mai introducă un al doilea aliniat: Capitala culturală a României este în fiecare an alta.

Dar satele, satele patriei, cui le lăsăm?

Liviu Antonesei

» **Dar satele, satele țărișoarei cui le lăsăm?**

Ceaușescu, cu celebrul festival cultural pannațional „Cîntarea României” era mult mai ambițios! Acela măcar voia să „bage” cultură pînă în cele mai îndepărtate cîtune ale patriei, de la locul în care se agăță harta pe perete și pînă la volburoasa și mișcătoarea Dunăre pe care se sprijină întreaga Românie! Prin urmare, cu tot respectul, Excelența Sa, dl. ministru Adrian Iorgulescu se dovedește doar biet epigon al aceluia, un promotor al culturii de format redus, chiar minuscul. Ceea ce-și propune domnul ministru seamănă cu „explozia universitară” de la începutul anilor '90, cînd statul, în loc să fi sprijinit cele câteva universități cu oarece tradiție, a dat friu liber micilor orgolii locale și a înființat universități în mai toate capitalele de județ, ba chiar și prin orașele mai mici. La universități de stat mă refer, că buticurile universitare sînt altă expresie fistiche a liberalismului fesenist.

» De închipuit, ne putem închipuie orice, doar declarația a fost făcută în luna august, cînd e căldură mare, pe „litoralul înșorit al Mării Negre”, la Costinești, cu cîteva luni înainte de alegeri! Erau îndeplinite, deci, cam toate condițiile ca să ne putem imagina și o asemenea năstrușnicie! Mă gîndesc că, prin 1968, dl. Iorgulescu va fi fost student și i-a rămas în minte, citit în vreun „Paris Match” care circula pe sub mină, sloganul scris de studenți pe zidurile Sorbonei: „Imaginația la putere”. Acum, D-Sa este la putere și a dat drumul imaginației din lesă, iar aceasta zburdă precum canişul meu Tico!

» Păi, mai întîi, suma de 5 milioane de euro este ridicolă, pentru un asemenea proiect! Ea ar fi îndestulătoare doar dacă proiectul ar începe cu Pocreaca sau din Caracalul care i-a dăruit lumii pe Marius Tucă și Dan Diaconescu în direct. În al doilea rînd, la cîți bani se iroșesc în țărișoară pe tot felul de fantasmagorii, pe atîtea proiecte ridicole – că toți politrucii noștri par bintuiți de imaginație! –, de ce-ar mai conta pe ce se duce un fleac de 5 milioane de euro?

» Fiînd ieșean, de bună seamă, cunosc foarte bine inițiativa Primăriei din Iași și chiar ceea ce s-a făcut pînă acum în cadrele acesteia. Și, tocmai pentru că o cunosc, sesizez ridicolul propunerii dlui ministru. Iașul este, neoficial, „capitala culturală a României” și, totuși, ca să se vadă cît de cît ceva, toate manifestările culturale curente, ale instituțiilor publice, au fost înregistrate în acest an sub sigla „Iași 600”, au mai fost organizate cîteva, de impact variabil, în fiecare lună de către organizații private, au fost aduse formații, trupe de teatru, alte ansambluri culturale din țară și de aiurea. A ieșit, desigur, ceva, în unele privințe merituri, dar n-am senzația că am spart gura lumii! Poate la 700 de ani! L-aș întreba pe dl. ministru dacă-și imaginează, că tot e imaginația principala dumisale calitate, cam cît a costat asta?

**„Capitala culturală”
presupune mai mult
decît un cămin
cultural dat la cheie**

Emilia Chiscop

La prima vedere, ideea „capitalelor culturale” românești e foarte bună și, mai ales, poate avea un efect măgulitor în ochii electoratului. E o inițiativă care poate mîngîia numeroase orgolii și frustrări provinciale. Dintr-o dată, orice târg mititel poate deveni capitală culturală. Putem avea într-un an capitala culturală la București, în anul următor la Caracal, Tirgu Frumos sau Petrița. De ce să fie acest titlu adjudecat doar de Iași, că și așa e lipsit de acoperire? Argumentarea proiectului de instituire a capitalelor culturale românești prin comparație cu modelul de succes al capitalelor europene mi se pare nepotrivită. Se cunoaște faptul că alegerea unei capitale europene presupune o selecție minuțioasă după criterii bine reglementate, la care adăugăm, firește, și lobbyingul. Se știe, de asemenea, că desemnarea unei capitale culturale europene se face cu mulți ani înainte, ceea ce lasă timp pentru o bună organizare, pentru o cheltuire judicioasă a fondurilor acordate, pentru a evita eșecurile. Dacă proiectul capitalelor europene e acum „un model de succes”, asta e tocmai pentru că a fost bine gândit, fără hei-rup-isme apărute peste noapte. Pe de altă parte, să nu uităm că sînt voci și împotriva proiectului capitalelor europene.

Ideea ministrului Iorgulescu pare diferit de pus în aplicare pentru că sînt mulți factori care trebuie avuți în vedere. Înainte de toate, mă gîndesc la momentul de debut al proiectului: cînd va fi desemnată prima capitală culturală românească? În 2009? Probabil că domnul ministru s-a gîndit la un proiect asumat politic de o viitoare guvernare, astfel că lucrurile ar putea să se precipite. Așadar, pe ce bază se va face actul de repede selecția, cine o va face și cum vor fi atribuite cele 5 milioane de euro? Ce tipuri de proiecte vor fi prezentate? Mă întreb cum vor fi alcătuite criteriile de selecție pentru a da șanse egale unui oraș cu resursele culturale ale Bucureștiului și altuia ca Romanul, de exemplu. Probabil că cea mai rapidă soluție de cheltuire a fondurilor – dacă se merge pe ideea „cum să cheltui niște bani de la stat” – o reprezintă investițiile în infrastructură. Dar pentru asta nu ar mai fi nevoie de un proiect al „capitalelor culturale”, ci de un amplu program național de investiții al Ministerului Culturii. E limpede că rangul de „capitală culturală” presupune mai mult decît un teatru sau un cămin cultural dat la cheie.

Suma promisă viitoarelor „capitale” este imensă! 5 milioane de euro înseamnă aproape dublul sumei prevăzute de municipalitatea ieșeană pentru programul „Iași 600”, care, pînă acum cel puțin, este un fiscol Peste 110 miliarde de lei vechi, adică peste 3 milioane de euro, sînt cheltuite la Iași în cadrul unui program fără coerență, vizibilitate și impact național. Eșecul s-a datorat în mare parte faptului că „Iași 600” a fost anunțat de primarul PSD Gheorghe Nichita doar cu un an înaintea alegerilor, fiind gîndit din start ca un proiect cu roade electorale, beneficiile pentru comunitate conținînd, se pare, mai puțin. Este exact același pericol care amenință și proiectul ministrului Adrian Iorgulescu.

Un bun proiect, cu bun potențial...

Ion Bogdan Lefter

Ideea de a avea în fiecare an cîte o „Capitală culturală românească” nu e deloc rea. Proiectul continental luat ca model a reușit, probabil mult peste așteptările miniștrilor care decideau, acum mai bine de două decenii, instituirea „Orașului european al culturii” (titlatura de „Capitală...” datează din 1999; puțini mai știu că inițiativa a fost o cunoscută acrită, Melina Mercouri, pe-atunci deținătoare a portofoliului în țara sa, Grecia, care a și dat primul „Oraș european al culturii”: Atena, în 1985). Candidaturile s-au tot aglomerat, încît alegerea unei singure „capitale” a devenit o mare problemă. Soluția: multiplicarea formulei, pentru aproape toți anii din 2001 încoace și de-aici încolo fiind desemnate tanderuri, cînd nu chiar triouri (pentru 2010 sînt anunțate Essen-Istanbul-Pecs) sau regiuni întregi (partenerul Sibiuului, Luxemburgul, atrîgînd întreaga „Mare regiune” din jurul său, prelungită în Belgia, Franța și Germania). Fără a mai lua drept model anul 2000, cînd cifra atît de rotundă a justificat suspendarea limitelor și extinderea la... nouă „capitale culturale”, simbolic înfrîntă la intrarea în secolul 21 și în mileniul 3: Avignon, Bergen, Bologna, Bruxelles, Cracovia, Helsinki, Praga, Reykjavik și Santiago de Compostella. Proiectul și-a dezvăluit rapid resursele și avanta-jele: mari mobilizări de forțe artistice

zonale, susținere financiară de la bugetele centrale, locale și din economie cu sume de care cultura n-are altfel parte niciodată, investiții în infrastructură extrem de utile orașelor respective, atractivitate turistică, deci profituri de tot felul, cuantificabile în bani sau țînînd de imagine, de prestigiu ș.a.m.d. Astăzi, emblema „Capitalei culturale europene” e foarte cunoscută și atrage multă lume, artiști și public local și internațional. Una peste alta, cit de eficient sînt cheltuiți banii alocați e greu de spus; dar e limpede că proiectul e pozitiv, că ideea a fost una „de succes”.

Merită încercat!

Poate fi ea reprodusă și la scara unei singure țări? Probabil că în statele mai mici ar fi prea mult; însă în cele mari sau mijlocii, ansambluri de regiuni cu multe orașe de dimensiuni apreciabile, cîntec importante, cu tradiții și cu viață urbană complexă, s-ar zice că da! România, a șaptea țară ca mărime din Uniunea Europeană, intră în categorie: județe multe și provincii cu istorie și memorie culturală bogată, cîteva zeci de orașe care au jucat și joacă roluri de nucleu regionale, fiecare cu presă, edituri, teatre, muzee și galerii de artă, biblioteci, cu grupuri de scriitori, artiști, intelectuali respectabili. Dacă se vor putea aloca de la bugetul central sume atît de considerabile pe cît anunță actualul ministru al Culturii, plus ce-ar

veni de la administrația locală, din sponsorizări și publicitate, proiectul anual al unei „Capitale culturale românești” ar avea toate șansele unui succes și el mai mare decît ni-l putem imagina înainte ca lucrurile să se pună în mișcare. Merită încercat, deci!

Așa mai adăuga că momentul nu e întimplător: ideea prinde într-o perioadă în care economia merge fabulos, făcînd ca sumele gestionate de guvern să crească incredibil. Altfel spus, la anul 2008 și în următorii, statul își permite să lanseze și asemenea mari inițiative culturale, pînă nu demult fantasmagorice. Depinde – bineînțeles –

și de guvernele următoare, fără a căror susținere nu va ieși nimic. Ar trebui să conteze și conținutul efectiv al proiectului, calitatea lui: dacă vom avea o „Capitală culturală românească” bine gândită și bine organizată, cu dosare de candidatură serioase și cu programe exigente, sub coordonări profesioniste, finanțate în urma unor selecții riguroase, ideea s-ar putea dovedi extraordinar de inspirată. Ba chiar, dacă nu le-a venit deja și altora, am putea furniza un model de urmat!

Iar dacă nu se va face... ceva tot rămîne: un bun proiect, cu bun potențial...

Riscul: încă o mostră de cultură oficială

Aparent, inițiativa ministrului Iorgulescu e un lucru bun: în fiecare an, cîte un oraș ar fi în centrul atenției prin manifestări culturale care ar atrage și publicul din alte localități, ar promova (teoretic) turismul cultural în zonă, ar mobiliza energiile creatoare locale etc. Merită asta 5 milioane de euro? Dacă-i vorba despre cultura unui întreg oraș, vreme de un an, merită. Nu?

Mircea Vasilescu

Nu prea. Nu în toate orașele mari există resurse culturale și manageriale pentru a asigura manifestări interesante pe parcursul unui an întreg. Și nu așa le stimulam, obligîndu-le să organizeze, cum-necum, ceva. Diletantismul și improvizarea ar fi la ele acasă dacă autoritățile locale din orașul X s-ar ambiționa să fie „capitala culturală a țării” fără să aibă, de fapt, cu ce. Ar ieși o „Cîntarea României” de toată frumusețea.

Să spunem lucrurilor pe nume: Cluj, Iași, Timișoara, Sibiu și alte cîteva orașe ar putea susține un astfel de program, dar – ca să luăm cîteva capitale de județ – Călărași, Tulcea, Slobozia, Zalău ori Tirgoviște nu. Dacă vrem să „descenztralizăm” cultura, un asemenea proces trebuie să se desfășoare permanent, nu „prin rotație” în cîte un oraș.

Ar fi mai util să fie sprijinite acele inițiative culturale „din provincie” care deja s-au impus, au prestigiu și „cotă”. Nu sînt deloc puține, dar dacă facem un inventar, observăm că – de la Editura Polirom din Iași la Festivalul de Film „Transilvania” din Cluj, de la Festivalul de Jazz de la Gârna la cel de teatru de la Sibiu etc., etc. – ele sînt rodul inițiativelor locale (de cele mai multe ori, private), fără vreă contribuție de la Ministerul Culturii. Din fericire. Căci „cultura de stat” e atît de birocratizată, reglementările în materie de finanțare a culturii din bani publici sînt atît de constrîngătoare, încît undă pune Ministerul Culturii mîna, riscă să iasă prost. Ar fi mult mai util dacă ministrul s-ar ocupa de altceva: de exemplu, de simplificarea legislației, de de-birocratizare, de elaborarea unor politici culturale clare pe termen lung. Toate acestea ar ajuta

foarte mult dezvoltarea proiectelor și instituțiilor culturale locale, astfel încît diverse orașe din țară ar deveni „capitale culturale” permanente, fiecare într-un domeniu sau altul, în funcție de resursele culturale pe care le are. Cred că ar trebui să ne îndepărtăm de modelul centralizat francez în materie de cultură (Franța însăși face asta de ceva vreme) și să ne uităm mai atent la modul în care funcționează lucrurile în Germania sau Italia. În Italia, de pildă, cel mai important târg de carte e la Torino, cel mai bun teatru de operă la Milano, cel mai interesant festival de muzică clasică la Florența etc., etc. Fiecare oraș contribuie, an de an, prin anumite evenimente, la peisajul cultural național. „Capitala culturală italiană” nu există, de fapt. Cum nu există nici cea germană.

Așa încît, în ciuda aparențelor, ideea unei capitale culturale „prin rotație” riscă să nu creeze altceva decît încă o mostră de cultură oficială, făcută pentru că „așa s-a hotărît la centru” ori din ambiții vreunor politicieni locali. E mai bine să lăsăm inițiativele culturale locale să se dezvolte natural, organic, în funcție de priceperea, talentul și dorința celor care au ceva de spus. Mai simplu spus, decît să dăm 5 milioane de euro pe „ceva” care trebuie inventat de acum înainte, copiind stîngaci modelul capitalei culturale europene, mai bine îi dăm celor care știu deja la ce și cum să-i folosească.

Poveste cu un cal alb înhămat la o căruță

Veronica D. Niculescu

Dacă nu este doar o bărcuță de hirtie, cu grijă împăturită dintr-un afiș electoral și lansată de pe malul Mării Negre, ideea unui program de desemnare prin rotație a unor capitale culturale românești, după modelul celor europene, sigur că este foarte bună.

Indiferent dacă intenția se va pune în aplicare sau nu, discuții se pot purta pe marginea unor chestiuni practice, pornind de la sistemul de numire și ajungând la modalitatea de împărțire a fondurilor, dar trecînd și prin trebușoare mult mai mărunte. Cum ar fi răspunsul la întrebarea – aproape de dimensiuni – ce înseamnă oare „orașele importante ale țării”?

Cînd am primit această temă de discuție, știind că mi se adresează dată fiind experiența sibiană, primul meu gând s-a îndreptat, ciudat, nu spre Sibiu, ci spre Petrița! Cea nu de mult ironic intitulată „Periferia Culturală Europeană”. Criteriul dimensiunii este, iată, mult discutabil, căci așa cum există reședințe de județ al căror nume nu a mai fost menționat de ani buni în vreun context cultural, tot așa Petrița este faimosul „one man show” care a reușit să obțină în mod misterios ceea ce s-a concluzionat a fi, în cazul „Sibiu 2007”, marele câștig: vizibilitate și faimă!

Extrem de importante mi se par, pe lângă stabilirea criteriilor de candidatură, modul de alcătuire a juriului, obiectivitatea și credibilitatea acestuia: să nu uităm, va fi vorba de fonduri împărțite de la guvern către administrații locale. Este destul de greu de imaginat un astfel de juriu; în fața căruia tip de arbitru vor fi lipsite de coloratură politică candidaturile orașelor? Se va asorta culoarea bărcuței de hirtie cu stegulețul prins pe hartă în dreptul fiecărui candidat?

Cît despre arzătoarea chestiune a împărțirii fondurilor între proiectele culturale și modernizarea infrastructurii, mă raportez tot la experiența sibiană. Pe parcursul anului 2007 (dar pornind încă de la momentul candidaturii), de cea mai mare importanță au fost programul cultural, calitatea și densitatea evenimentelor.

Cultura e un fel de cal alb înaripat al cărui zbor peste Sibiu anulul 2007 a lăsat în urmă emoție. Pentru mare parte dintre localnici însă – și cu siguranță și pentru administrație –, ceea ce i-a rămas orașului este altceva, ceva ce nu se măsoară nici în bătăi ale inimii, nici în lacrimi șterse pe furis: infrastructura. Aceasta este căruța la care, vrem nu vrem, zboară înhămat calul alb. Cultura chiar a adus bani orașului și, astfel, foarte puțini dintre sibieni ar fi de părere acum că e imoral să îți înhămat un cal înaripat care cîntă, dansează, joacă teatru...

Proiectele culturale și investițiile merg mîna în mîna, iar fondurile cred că trebuie să fie drămuite flexibil, după oferta și cerințele fiecărui oraș. Sint convinsă că dacă într-o fază inițială evenimentele culturale trebuie să cîntărească cel mai mult, programul ministerului va trebui să fie înzestrat cu suficientă elasticitate a fondurilor, pentru a se adapta pe parcurs diferitelor orașe.

În cazul Sibiului, cînd se vorbește despre beneficii, sint amintite infrastructura modernizată, dublarea numărului de turiști, vizibilitatea, experiența dobîndită de operatorii culturali. La o privire mai atentă, am putea observa însă și că activitatea uriașă a teatrului începe în continuare în aceeași liliptană clădire, unicul cinematograful rămas burlac, iar cortul încă pecteluește intrarea în orașul istoric. Calul alb zboară prin galerii de artă și poposește tot pe la marile festivaluri de tradiție, iar în rest se cam plictisește. Ca și publicul care abia prînsese gustul... Iar la întrebarea dacă sint capabile orașele mari ale României să susțină proiecte culturale coerente pe parcursul unui an, aș vrea să răspund cu altă provocare: pot oare aceste orașe să furnizeze un public pe măsura?

LA LOC teleCOMANDA

Alex SAVITESCU

Un șir infinit de defecte ale unei situații colorate

Percepția cromatică se fundamentează pe limitele ochiului uman.

Percepția publică, deși este, în cea mai mare parte, vizuală, are la bază o limită cantitativă: aceea a neuro-ilor pe care fiecare îi deține, în proprietate cu creierul său. Oricum am suci lucrurile, în amîndouă situațiile putem deveni victimele iluziilor optice.

Mulți tipografi din Țara Românească au sughițat intens zilele trecute. Și, poate, și-au zis precum specia umană: „Nu sintem singuri în Univers!”. La mijlocul acestei săptămîni, pe ecranele patriei s-au derulat cîteva comunicate, unele de uz intern, altele, ale Federației Internaționale de Fotbal (FIFA), în care am putut descoperi un adevărat război de gherilă al culorilor. Nu cred că are rost să povestesc prea mult ce s-a întîmplat: clubului de fotbal FC Timișoara i s-a impus renunțarea la toate mărcile legate de vechiul brand, Politehnica Timișoara, după un dubios proces cu un italian și mai dubios, așezat într-o rînă pe mealegurile noastre; la cîteva luni după transformarea ca-n povești, FIFA a anunțat clubul că va fi penalizat pentru că nu a respectat, printre altele, schimbarea culorii reprezentative.

Nu mi-am propus să discut aici nici legitimitatea demersului, nici să caut vinovați. Dar m-au amuzat teribil toate discuțiile savante, din miez de zi pînă-n miez de noapte, despre cromatică. Toți cei invitați prin diverse platouri au găsit de cuviință să se contrazică în ceea ce privește movul și violetul, cele două culori pe care se certau de mama focului. Oricum

am da-o, discuția este absolut ridicolă: cei care contestau legitimitatea folosirii movului („care este o nuanță de violet”, spuse cineva, citînd DEX-ul) contestau capacitatea de percepție a ochiului uman. Bătălia se da, parcă, între o tiparniță semi-digitalizată și un linotip, iar domni în cauză păreau a arunca cu cerneluri înspire oponenții lor. Fără să fie întrebați, alți domni, numiți Cyan, Magenta, Yellow și Black, erau aruncați pe ecran din cînd în cînd, fără ca măcar cineva să găsească util să explice că alea sint culorile „de tipar” care, combinate în diverse proporții, dau tonuri de culoare diferite. Cei din „tabăra FIFA” mai aveau puțin și susțineau că movul e totuna cu violetul, ce mai contează că cyanul și magenta (adică un soi de „albastru” și de „roșu”) nu se regăsesc, nici pe departe, în aceleași proporții în cele două culori. Nu mult mi-a lipsit să cred că Mister Zambon, cel de la care i se trage echipei timișorene beleașa acestor zile, s-a angajat, de curînd, la firma Adobe și că este un expert în ceea ce zgrunțuros se cheamă „managementul culorilor”.

Zețarii de ocazie se ceartă, probabil, și la ora asta, încercînd, vorba unui fost președinte-antrenor, să eludeze meandrele concretului. Și unii dintre ei sînt susțînători, sus și tare, că nu ai voie să folosești culoarea mov, pentru că tot violet se cheamă. Sint curios ce s-ar fi întîmplat dacă mai exista pe piață celebra revistă „Infrațoarea Mov”, de prin 1990: oare ar fi reușit s-o transforme, într-o situație conflictuală similară, în „Infrațoarea Violet”?

Radio România Cultural

prezintă

Vorba de cultură

cu Ema Stere și Attila Vizauer

de luni pînă vineri de la ora 12 / din 8 septembrie

invitat Mircea Tiberian

cultural.srr.ro

BIBLIOTECA DIN PETRILA DE ION BARBU

Ion Iliescu

ZBOR DEASUPRA UNUI CUIB DE CRUCI

SUPLIMENTUL LUI JUP

Să plecăm de la „precedentul Sibiu“!

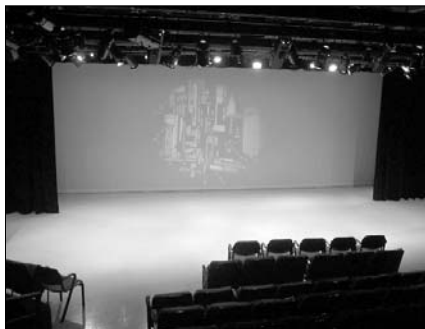
Cristina Modreanu

Ideea aflată aici în dezbatere mi se pare foarte bună. Simplul fapt că a fost lansată și că o discutăm public, în locul veșnicelor probleme politice – singurele care animă spațiul public de la noi – mi se pare un semn de normalitate.

Nu cred că în acest moment toate marile orașe ale României, care ar urma să intre în acest „circuit cultural”, sînt capabile să susțină proiecte culturale pe parcursul unui an întreg. Dar nu e nevoie de asta: înțeleg că susținerea financiară este centralizată, iar oferta de proiecte nu cred că trebuie restrînsă la artiștii din acel oraș. Dimpotrivă, mi se pare că ar trebui să poată propune proiecte toți artiștii români care doresc asta, eventual ghidați de o tematică, dar nu neapărat. Și da, dacă selecția proiectelor va fi onestă și profesionistă, dacă finanțările vor fi bine calculate, dacă evenimentele culturale vor fi bine promovate, atunci, în timp, se poate crea o tradiție, așa cum s-a întîmplat în cazul „capitalilor culturale europene”. Sigur, sînt cam mulți acești „dacă”, dar pentru așa ceva chiar e nevoie de încredere totală și de puțină nebulie, măcar la început. Altfel, dacă luăm în calcul doar șansele reale, în condițiile actuale ale dezvoltării mediului artistic și calitatea inițiativelor culturale de la noi, atunci punem stop de la bun început.

Mie mi se pare că ar trebui să plecăm de la „precedentul Sibiu”, care a demonstrat că un oraș se poate transforma sub ochii tăi plecînd de la premise culturale. Asta implică desigur și investiții în infrastructură, de asta cred că este esențială o bună echilibrare a lucrurilor. Cei 5 milioane de euro promiși de Guvern (și sper că asta nu e doar o promisiune pre-electorală) ar trebui împărțiți în funcție de nevoile orașului respectiv: poate un oraș stă mai bine din punct de vedere al infrastructurii și atunci investești mai mult în proiect, sau poate lucrurile stau exact invers, nu cred că ar trebui creat un calapod comun, ci păstrată o deschidere și o flexibilitate care să facă să funcționeze cu adevărat această idee bună. Altfel riscăm să o aruncăm și pe ea în coșul cu idei bune eșuate lamentabil, care e deja plin la noi, la români.

Cît despre întrebarea ultimă (în argument, invitații noștri au fost rugați să spună dacă au auzit de proiectul „lași 600”, posibil precursor al „Capitalilor Culturale a României” – n.r.), îmi pare rău să spun că nu am habar ce înseamnă proiectul „lași 600”. Acum, că ma-ți întreb, am dat un search pe google și am găsit doar două referiri în limba engleză la acest subiect. Din care n-am înțeles deloc despre ce e vorba (și nu pentru că erau în engleză, ci pentru că erau referiri indirecte). Asta apropo de idei (poate) bune aruncate la coș!

„Investiția în cultură nu trebuie să presupună pomană”

Mihai Mălaimare, deputat PNL

Proiectul CAPITALĂ CULTURALĂ A ROMÂNIEI îmi aparține și l-am propus PNL-ului, care l-a îmbrățișat imediat și a mandatat Guvernul să-l traducă în faptă. În mod normal, el trebuia să fie obiectul unui proiect de lege pentru că vizează o perioadă de 42 de ani și are prevederi financiare care necesită o dezbateră serioasă în Parlament. De altminteri, chiar dacă va fi pus în circulație prin intermediul unei Hotărîri de Guvern (H.G.), tot va trebui să treacă prin Parlament. Parlamentul trebuie să decidă, așa este cel mai normal, așa este cel mai sigur. Nu văd cine ar putea respinge un astfel de proiect de lege, ba, mai mult, eu cred că va fi asumat în totalitate. Sînt însă liberal și doresc ca proiectul să fie clar așezat în dreptul doctrinei liberale, din această cauză am admis că poate fi adoptat prin H.G.

Proiectul meu prevede că în fiecare an o capitală de județ poate deveni Capitală Culturală a României. Interesul meu este ca fiecare județ să poată beneficia de investiția propusă și să aibă ca obiectiv principal lansarea brandului cultural al comunității respective. Admit că este posibil, pentru a grăbi finanțarea aceasta, să avem anual două capitale culturale, dar din zone diferite.

Sînt sceptic că putem impune o contribuție de 5 milioane de euro

Eu am propus o finanțare de 2 milioane de euro după cum urmează: 1 milion prin intermediul Ministerului Culturii și Cultelor (un comisariat ales pe 3 ani va decide) și care să aibă în vedere infuzia de produs cultural dinspre București și celelalte centre culturale ale țării către capitala aleasă – este vorba de turnee de teatru, concert, expoziții, simpoziune, carte etc. – și 1 milion care va fi atribuit primăriei municipiului respectiv și va fi folosit pentru reabilitarea infrastructurii și sprijinirea instituțiilor culturale locale. La această sumă, administrația locală trebuie să vină cu propria contribuție, care nu poate fi mai mică de 3-500.000 de euro. Acesta este și un criteriu de selectare a ofertelor venite dinspre județe chiar dacă, pînă la urmă, absolut toate vor deveni capitale. Faptul că ministrul propune 5 milioane mă bucură, raportul ar trebui să fie de 2 pentru MCC și 3 pentru orașele respective, ar trebui să realizăm niște norme de folosire a acestor bani, pentru că nu doresc să se folosească decît în spațiul cultural și nu aiurea. Sînt însă sceptic că putem impune o contribuție de 5 milioane de euro anual timp de 42 de ani sau 21 de aici înainte. Ar fi bine să fim raționali și să vedem și dincolo de momentul

„ESTE UN PROIECT PE TERMEN LUNG, CINSTIT ȘI DREPT”

Eu cred că trebuie un dram de înțelepciune. A propune acum o sumă uriașă înseamnă a sacrifica practic proiectul, căci guvernarea viitoare, dacă nu va fi liberală, nu-l va păstra, sau, oricum, nu în forma actuală, iar eu doresc să crez disensiuni. Toată lumea primește la fel, unii au mai multe de arătat, alții mai puține, dar, din experiența pe care o

Acasă About Teatru

MIHAI MALAIMARE Feed on Articole Comentarii

Proiect cultural - Capitala Culturala a Romaniei
august 4, 2008 by malaimare

Este un proiect care îmi aparține și pentru susținerea caruia caut adepti. În câteva cuvinte este vorba despre următoarele : în fiecare an este desemnat un oraș (de preferință capitala de județ) pentru a fi Capitala Culturala a României.

Prin HG se alocă o sumă acceptabilă (1 milion E) la care, evident, administrația locală va veni cu unele completari. Probabil ca nu vom ajunge imediat la strălucirea și bogăția Sibiului, Capitala Culturala a Europei, dar vom face lucruri absolut extraordinare:

- vom stimula orgoliul comunităților locale
- vom atrage atenția asupra valorilor locale, multe dintre ele absolut necunoscute, pierzându-se într-un nedrept anonim
- vom atrage fonduri la nivelul unei comunități care va avea astfel șansa nesperată de a-si vedea unele elemente de infrastructura în sfarsit puse la punct

august 2008

L M M I J V S D

1 2 3

4 5 6 7 8 9 10

11 12 13 14 15 16 17

18 19 20 21 22 23 24

25 26 27 28 29 30 31

< Iul Sep >

ARCHIVE

septembrie 2008

august 2008

iulie 2008

unie 2008

La adresa <http://malaimare.wordpress.com/2008/08/04/proiect-cultural-capitala-culturala-a-romaniei/> găsiți postarea făcută pe 4 august 2008 de deputatul PNL Mihai Mălaimare, în care propune proiectul Capitalei Culturale a României

alegerilor, cînd generozitățile sînt mai frecvente. Investiția în cultură nu trebuie să presupună pomană. Cultura are nevoie de oameni hotărîți, profesioniști și buni gospodari.

Oamenii din județe au dreptul la infuzia de cultură

Consider că municipiile reședință de județ vor trebui și vor face eforturi pentru a fi la înălțimea unei confruntări la urma urmelor. Unele vor fi mai bune, altele mai slabe, dar fiecare are valori, fiecare are dreptul la promovare (eu văd în proiectul de lege introducerea unei anume obligativități pentru Societatea Română de Radio și de Televiziune în sensul media-tizării și a realizării unor evenimente în spațiile respective), fiecare are ceva de spus, și, în orice caz, fiecare are dreptul să primească din-spre București și celelalte centre culturale valoroase substanță culturală de calitate. Realizați că nu este vorba numai de capacitatea

proprie, ci și de sprijinul din afară. Oamenii din județele respective au dreptul la infuzia de cultură și eu țin enorm la asta.

Modelul capitalilor culturale europene este corect, în sensul că el ne ajută în orice caz să trecem peste prima organizare. Ulterior, vom avea experiență și vom putea găsi formule poate originale. În orice caz urmăriți importul de act cultural și impunerea semnului cultural specific fiecărei regiuni, atît dpdv potențial cultural, cît și organizatoric.

Cît privește propunerea mea ca primul oraș care intră în program să fie Botoșani, eu cred că el merită acest lucru. Acolo s-au născut cele mai multe și mai importante personalități definitorii pentru cultura românească. Proiectul este al meu, eu sînt din Botoșani, candidatura Botoșanilor nu se discută. Este condiția pe care o impun. Dacă se dorește să pornim de la început cu două capitale nu am nimic împotrivă, dar Botoșaniul este una dintre ele. Altfel, nu ați văzut scandal mai sănătos. Capacitățile orașului și ale județului sînt uluitoare. Două teatre, o filarmonică, un Centru Cultural Național (Ipotești), două ansambluri folclorice de alură internațională, un Liceu de Artă, enorm de mulți artiști plastici de mare valoare, scriitori, muzicieni, sîntem mulți botoșăneni artiști, sînt mulți alții, actori, muzicieni de mare valoare care s-au format la Botoșani, cel puțin 20 de fanfare țărănești, sînt de mare tradiție și un suflet fabulos. Pot să susțină acest pariu, iar dacă nu, vor rămîne măcar cu ceea ce le aducem de aici și infuzia de cultură nu a dăunat niciodată. Dar ei vor și veți vedea că în cîteva zile se vor afirma din acest punct de vedere.

Festivalul Medieval de la Sibiu – un tablou în picățele

Un șoarece imens, cu urechi rotunde de carton prinse la pălărie, și nas roșu ca de clovn, s-a arătat puțin stînjenit cînd, ajunsă puțin înaintea potențialilor clienți între patru și paisprezece ani, i-am făcut o fotografie. Șoarecele avea cîte un

telefon mobil în fiecare mîină și se agita într-un stil caracteristic speciei – în cîteva minute, avea să înceapă să răsucescă în fel și chip acele baloane subțirile și lungi, ca niște mațe colorate din care urmau să se nască săbii, cățeluși, iepurași...

Veronica D. Niculescu

Oricît m-aș strădui să pictez un tablou general al Festivalului Medieval „Cetăți Transilvane”, n-aș reuși, fiindcă au fost trei zile peștrițe, alcătuite din astfel de mici tablouri din culori diferite, ce mi aminteau de strălucirile chinezești ale unei pene de pămînt încrustată pe o unghieră din copilărie.

Cruciulițe fosforescente, oale și ulcele, flori de paie colorate, brățări, colaci secuiești, tarabe de jur împrejurul Pietei Mari. Iar piața, ca niciodată,

străsnic mobilată pentru eveniment: ghilotine în care copiii își strecurau grumazul de bunăvoie, spre a fi executați cu satisfacție de unul dintre părinți, în

timp ce celălalt declanșa fără urmă de sadism blîțul aparatului foto, catapulte zadarnic trase de toate sforile de copiii lăsați de capul lor, puhoi de lume mai ales pe înserate, printre făclii înalte, și o mulțime de cîini vagabonzi cu ochi blînzi, exprimîndu-și aprobarea cu burtica în sus și limba scoasă. Sibienii au ieșit în stradă cu miile, ca într-un remember 2007; de-a lungul acestui an secetos în evenimente, Piața Mare n-a mai fost așa de plină decât la spectacolele de stradă ale Festivalului Internațional de Teatru din mai-iunie.

In Extremo, excepția fericită

Ce a adus Festivalul Medieval, în afară de atmosfera de mare blînc care a cuprins centrul orașului? În primul rînd, un concert neașteptat, de bună calitate, al trupei germane In Extremo.

Surprinzător caracterizat de organizatori drept „un fel de compromis”, cu explicația că nu ar fi ceva neapărat în deplin acord cu „atmosfera tipic medievală”, concertul a fost, de fapt, momentul cel mai reușit al festivalului. Desfășurat pe scena din Piața Mare, show-ul a reunit cîteva mii de spectatori, sute de rockeri venind anume din București pentru seara de rock medieval cu intrare gratuită.

Îmbrăcați în ținute medievale și mînuind alături de chitare și cimpoaiele sau harfa, cei de la In Extremo au interpretat aproape două ore vechi cîntece nemțești, franțuzești sau suedeze, unele cu versurile lor originale, au suflat flăcări de cîțiva metri lungime, din spre scenă spre publicul cu care au vorbit permanent. A fost, din păcate, singurul concert rock găzduit de la începutul acestui an în Piața Mare, toate celelalte fiind exilate mai departe de centrul

unde, ca urmare a veseliei de anul trecut, pe multe ferestre au apărut afișe cu „Vrem liniște!”.

Publicul, principalul actor

Revenind la festivalul medieval, aș putea înșira, ca în majoritatea știrilor, că au fost trubaduri, mensestri, cavaleri și domnițe, însă nu știu cit ar fi de sugestiv, fiindcă erau momente cînd astfel de personaje îți ieșeau în cale pe neașteptate, dar și momente cînd puteai să plătești un detectiv și n-ai fi găsit nici urmă de prietensă. Cavalerii și domnițele au fost prezenți în număr mare la parada tuturor participanților, din deschidere, cînd convoiul a fost condus de primarul Johannes, înveșmîntat cu mantie roșie, și de prințesa Brianna, o veche prietenă a festivalului.

Apoi, dimineața plină spre prînz, prin oraș erau mai multe „domnițe” cu rochii de nuntă, făcînd poze cu mirele și mireasa pe Podul Minciunilor sau pe la biserică. În aceste momente a contat mult „mobilierul” inedit din piața, cu care lumea și-a fabricat amintiri, fotografiînd...

Atmosfera de festival s-a simțit însă din plin pe înserate, cînd publicul s-a ridicat deasupra așteptărilor organizatorilor.

Programul, cuprinzînd spectacole de teatru și dans, concerte și lupte cavalești, a fost dens, dar nu de o nemeipomenită calitate, iar impresia lăsată a fost că, pînă la urmă, publicul numeros a fost principalul actor al festivalului, oamenii bînuind cu o bere, un colac cu nucă sau un balon colorat în mîină, între Piața Mare și cea Mică, bucurîndu-se să întilnească pe ici pe colo vreo figură cunoscută și să mai schimbe o vorbă, mai trăgînd și cu coada ochiului spre scene, la săbiile încrucșate, la prietensa adormită...

TVR Iași a dominat în acest an SIMFEST

Festivalul Televiziunilor Locale și Producătorilor Independenți SIMFEST de la Tirgu-Mureș a fost dominat, și la ediția din acest an, a șasea, de producții ale televiziunii publice, TVR Iași obținînd alți Marele Premiu, cît și premiile la alte trei categorii. De asemenea, ieșeanul Alexandru Condurache, de la Roflico Fil Studio a fost premiat pentru cea mai bună imagine.

Juriul Festivalului SIMFEST, condus de directorul TVR Timișoara, Lucian Ionică, și în care s-au mai regăsit directorii studiourilor televiziunii publice de la Iași, Vasile Arhire, și Cluj, Romeo Couți, a acordat, în cadrul unei gale desfășurate duminică, 31 august, circa 20 de premii (dintr-un total de aproape 100 de materiale înscrise), pentru producții mergînd de la videoclip muzical și website pînă la anchetă. Marele Premiu al Festivalului Televiziunilor Locale și Producătorilor Independenți SIMFEST de la Tirgu-Mureș a fost cîștigat de TVR Iași cu producția *Sex în URSS*, realizată de Violeta Gorgos.

Juriul festivalului a motivat decizia de a premia această producție prin faptul că filmul abundă în elemente de creativitate. „Autoarea a folosit drept pretext o expoziție de artă plastică intitulată *Erotica*, pentru a ajunge în final la o creație plină de umor, cu o imagine rafinată, care a ținut trează atenția juriului ca un film de acțiune”, se arată în motivația juriului.

Premiul pentru cel mai bun reportaj TV a fost acordat producției *Setea*, a televiziunii regionale TVR Iași, realizator Vasile Braic, și producătorilor independenți Elena Mătieș și Ovidiu Iancu pentru *Felcerul din ținutul pădurenilor*. Premiul pentru cea mai bună anchetă a fost cîștigat de „Bolile sănătății rurale”, realizator Gabriela Gugeanu, TVR Iași. „Cred că noi, posturile regionale ale televiziunii publice, sîntem în postura de a forma jurnaliștii, de a-i lansa în lumea mare a filmului documentar, a reportajului. De aici televiziunile naționale își găsesc oamenii pe care și-i doresc. Iașul este o peninieră din acest punct de vedere, colegii noștri pleacă spre alte televiziuni naționale gata formați, cu succese remarcabile, iar aici avem exemple multe – Irina Păcurariu, Marian Voicu, Cătălin Sava. Dincolo de jurnaliștii foarte buni, avem un colectiv bun la capitolul imagine – cameramanii care au primit, la rîndul lor, distincții și la editarea de imagine”, a precizat Vasile Arhire, directorul TVR Iași.

Reportajul „Zodia pămîntului”, realizat de Laura Lechovlea, de la TVR Iași, a fost apreciat drept cea mai bună creație inspirată din viața unor comunități etnice. „La noi există o poartă deschisă către tinerii jurnaliști. Laura Lechovlea este absolventă a Departamentului de Jurnalism de la Facultatea de Litere a Universității «Al.I. Cuza» din Iași, a venit din anul I la noi la televiziune, a lucrat, a studiat, a beneficiat de cursuri de pregătire la BBC. Iar filmul premiat este tocmai finalizarea unei producții realizate cu BBC în anul 2007 și 2008. De asemenea, mai avem patru absolvenți de jurnalism care deja au apărut pe canalele 1 și 2 ale TVR, pe canalul regional. La 23 de ani au deja o poziție foarte bună în piața media”, a adăugat Vasile Arhire.

Premiul pentru imagine a revenit tot unui ieșean, Alexandru Condurache, de la Roflico Film Studio, pentru filmul *Ce mai faceți, faceți bine?*

Cititi în numărul viitor un interviu cu Violeta Gorgos, cîștigatoarea Marelui Premiu SIMFEST cu producția *Sex în URSS*.

ARTISTUL ASOCIAT

- Săptămîna 1 – Interviu
Săptămîna 2 – Text de autor
Săptămîna 3 – Criticii despre...
Săptămîna 4 – Colegii de breaslă despre...

septembrie –
URMA

„Suplimentul de cultură” a lansat campania „Artistul asociat”. Timp de o lună, un artist selectat de echipa revistei va fi promovat în paginile publicației.

Interviu realizat de
Anca Baraboi

» AUGUST: Artistul vizual MATEI BEJENARU. El nu expune, el propune. Matei Bejenaru face critică socială în detrimentul capitalizării operei. A inventat o instituție, Bienala „Periferic”. E post-estetic și interdisciplinar. Matei Bejenaru e inventatorul de identități sociale. Matei Bejenaru e o excepție. Coordonatorul lunii: Constantin Vică.

» OCTOMBRIE: MIHAI MIHAILESCU nu are morga directorilor de instituții din România. Poartă blugi și nu folosește stereotipurile funcționarilor culturali. A reușit să facă din Centrul Național al Dansului, al cărui director este, un spațiu conectat la arta contemporană internațională. Coordonatorul lunii: Mihaela Michailov.

MANI GUTAU, VOCALISTUL TRUPEI URMA:

Cam multă văicărea Ar trebui instaurată

Fan = admirator entuziast, pasionat, al unei vedete, al unei mișcări artistice; simpatizant. Nu mă regăsesc în această definiție. Nu m-a interesat niciodată cînd a luat naștere o trupă, în ce an a apărut fiecare album, ce păreri au criticii, dacă a intrat în UK Top sau nu. Am ascultat muzică și-atît. Așa s-a întîmplat și cu Urma. I-am văzut o singură dată concertînd la Iași (le mulțumesc pe această cale lui Dragoș și Răzvan Băscă), iar muzica lor mi-a fost medicament timp de șase luni. Cu cîteva săptămîni în urmă m-am gîndit să îi invit să fie artiștii asociați ai „Suplimentului de cultură”. Atunci am aflat că Urma s-a desființat. „So what?! God has Urma on His iPod. So do !!”

Death imminent, probable or no way? Dacă e „imminent”, cînd are sau cînd a avut loc înmormintarea?

Am să încep așa: „We are truly sorry to inform you that Urma is in severe coma, due to malfunction of vital organs, caused by a rare mental disorder. Chances for a complete recovery, barely visible. Death imminent. Please stand by, we will announce you the precise date and location of the memorial service”. Și am să te întreb așa:

În ultimii doi ani am observat un interes deosebit acordat unor detalii pe care nu le-am dorit niciînd în preajma Urmei. Am spus de la bun început că venirea și plecarea se fac discret, fără anunțuri și fără ceremonii de despărțire. Din păcate, independent de voința mea am fost implicat cu destul de multă consistență și entuziasm în scenarii, zvonuri și povești lipsite de rost și adevăr. Unul dintre reproșurile repetate cu un entuziasm pe care nu îl pot înțelege a fost acela că Urma nu își exprimă poziția oficială, cu ajutorul unui comunicat oficial. Rămîn la convingerea că semnatarul acestei critici nu au înțeles sensul acestei formații de la bun început.

Textul respectiv te este adresat și sper să fi potolit definitiv curiozitatea celor care au considerat comunicatele mai importante decît muzica trupei din care fac parte.

O trupă moare cu adevărat doar atunci cînd muzica ei nu reușește să supraviețuiască în timp. Sînt o mulțime de artiști în România sau străinătate, care supraviețuiesc într-un succes dependent de prezența lor într-un circuit aglomerat de muzici fără substanță. Prezența lor e necesară pe o scenă

sau într-o emisiune televizată, conținutul artistic nefiind suficient de matur sau responsabil pentru a rezista de unul singur. În cazul Urmei, cred că trei copii lăsați în urmă, respectiv *Nomad Rhymes*, *Anger as a Gift* sau *Trend off*, au avut parte de o educație care le permite să existe pe cont propriu. Și nu cred că e întîmplător faptul că acum grupul Urma are probabil mai mulți prieteni ascultători decît atunci cînd susținea concerte live.

În perioada de comă a trupei, a apărut un nou album, Trend off. De ce atunci?

Probabil modul ironic al timpului de a îți aminti cum ai început un drum sau o călătorie. Urma a început la fel, cu *Nomad Rhymes*, un album amînat mai bine de un an de o serie de motive create de oameni care susțin și promovează în public prietenia și colaborarea artistică, deși în mod categoric pentru ei noțiunea de grup e similară cu a cea a unui club de fotbal în care transferurile de jucători trebuie avizate de conducere.

Ca muzician și producător al acestui nou material muzical evident că regret nepus modul în care albumul *Trend off* a apărut pe piață și așa fi dorit ca acest album să fie scutit de poveștile și scenariile suplimentare, la urma urmei e un album care prezintă 14 cîntece noi și o nouă poveste semnată de cei prezenți în Urma, un album care și-a dorit să impună un standard artistic, și nu să creeze subiecte de cabaret. Din fericire, aspectul care mă mulțumeste e acela că am reușit să duc un lucru la bun sfîrșit în condiții destul de potrivnice. Trist e faptul că majoritatea informațiilor, discuțiilor pe seama Urmei în ultimii ani sînt legate de despărțire, finalitate, sfîrșit de drum. Mi-ar fi plăcut să aud mai multe despre povestea unor muzicieni care au petrecut o vară în Germania pentru a duce la bun sfîrșit un album care trebuia să schimbe modul de percepție și prezentare al unui material muzical în România. Personal cred că am reușit, și pentru mine *Trend off* reprezintă punctul în care formația din care fac parte a arătat din nou că lipsa compromisurilor necesită un pic mai mult decît simple declarații de presă.

Lansarea acestui album la ceva timp de la „dispariția” trupei a dus la vînzări mai mari? Întreb asta pentru că albumul nu a beneficiat de un turneu de promovare.

Din nou termeni ca dispariție, e amuzant... Acum de fapt vă vorbesc din neant, e liniște, stau la o cafea cu LeRoI Moore, să-mi fie țărna ușoară...

Evident că nu, DISPARIȚIA trupei nu poate fi un aspect pozitiv privind vînzările trupei. Probabil dacă ar fi fost o dispariție mai spectaculoasă, ceva accident de mașină sau avion, și ar fi existat un marketing eficient, gen tricouri, cești de cafea și postere colorate ar fi fost un boom financiar. Din păcate, eforturile mele au fost în direcția realizării unui album complet, conținut și prezentare, prin urmare cred că am omis deliberat acest aspect, omitere pentru care de altfel insist să mă felicitez.

Cam cît vinde însă o trupă de nișă, cum sînteți/erați voi?

Urma nu a fost niciodată o trupă de nișă. E o muzică pe care o ascultă cu drag și părinții mei, care au crescut probabil cu Adriano Celentano și Anda Călugăreanu. Nu știu cît vinde o trupă de nișă, și fără să fiu ipocrit, aspectul vînzării a fost cel care m-a interesat cel mai puțin în periplul meu muzical. Și poate am greșit la acest capitol, la urma urmei sînt două albume în urmă, respectiv primele două pe care o mulțime de oameni și le doresc în original, și pentru care va trebui să găsesc o soluție rapidă și eficientă de rezolvare, mai precis de a le oferi albumele respective cu ajutorul unui tiraj nou. Dacă cunoașteți un avocat bun, nu ezitați să îmi dați datele de contact, probabil ar fi cea mai elegantă modalitate de rezolvare a unei situații delicate.

Referitor la vînzări, știu doar că Urma a depășit așteptările celor care se ocupă cu comercializarea produselor muzicale, și acest aspect ne-a convins că pentru a vinde nu trebuie neapărat să faci rabat la calitate.

Cînd ați lansat albumul Trend off, nu ați susținut un concert, ci a fost o audiție. Acesta a fost și unul dintre reproșurile aduse și pe care le-am citit pe diverse site-uri. De ce ați ales această modalitate de a lansa un album?

E ușor să faci reproșuri, dar probabil pentru un ascultător Urma sînt motive întemeiate, la urma urmei nimic nu poate suplini prezența live a artistului preferat. Din păcate, condițiile au fost de așa natură încît a trebuit să fac această alegere, cu toate consecințele mai puțin plăcute. Dar mă îndoiesc că ar fi fost mai frumos să îl lansez pur și simplu în magazine, fără să ofer posibilitatea nici unui ascultător

„URMA ÎMI LIPSEȘTE ȘI MIE ÎN FIECARE ZI”

Unui fan ca mine, care nu știe multe despre istoria trupei, dar care a admormit și s-a trezit cu muzica voastră, ce i-ai spune acum?

Asta da coincidență plăcută. I-aș spune că în ultimii cinci ani de asemenea am adormit și m-am trezit de multe ori lucrînd la o idee de urmă corectă și responsabilă, pe care să o împart cu cei dragi și pe care să o consider simbol al momentelor în care am încercat cu sinceritate să aduc la

un loc suma destinațiilor frumoase cucerite în timpul călătoriilor mele. Și dacă nu așa părea foarte convingător, probabil i-aș spune încet la ureche că Urma îmi lipsește și mie, în fiecare zi, și cu siguranță perioada petrecută cu chitara în brațe, înconjurat de cabluri e cea mai frumoasă călătorie făcută pînă în prezent. Dar din neant, în toiul dispariției, e dificil să spui ceva, trebuie să mă retrag, mă așteaptă Miles Davis la un șah, ne auzim mai tîrziu.

Ală pasivă în România. Că o lege a bunului-simț

de a interacționa cu cei care au semnat acest album. Mie mi s-a părut de bun-simț să fiu prezent și să semnez acest album celor care și-au dorit acest lucru.

Spuneai, la lansarea albumului Anger as a Gift, că „Intr-o lume aparent defectă se pot încă manufactura lucruri frumoase. Iar furia cauzată de lipsa de normalitate existentă în jur poate constitui ingredientul major al unui lucru bun. Care nu critică, ci schimbă”. Ce a schimbat muzica Urma? Prin ce s-a impus Urma pe piața muzicală?

În 2003, în timp ce lucram la albumul *Nomad Rhymes*, o mare parte din muzicienii din trupele relativ tinere din acea perioadă creau voluntar muzica ce putea exista doar între Călărași și Vama Bors, prezentându-și albumele în condiții care pentru mine personal se numesc albume demo, și nu cărți de vizită ale unui artist profesionist. Albumul *Nomad Rhymes* a apărut în 2003 în condiții în care cu greu găsești un album pe piață chiar în acest moment, aceiași artiști care susțineau că un conținut muzical prezentat în limba engleză e sortit eșecului din cauza lipsei de interes a caselor de discuri sînt acum, în acest moment, autorii unor materiale muzicale care le permit să concerteze în Praga sau Berlin și, încet-încet, preocuparea pentru prezentarea pe care trebuie să o aibă firească un material muzical devine tot mai serioasă și mai responsabilă. În continuare nu aș fi sincer să susțin că sînt mulțumit de tot ce mă înconjoară și încă văd multe albume la vînzare în care nu există nici cea mai mică intenție de a crea un produs complet și frumos.

E mult spus să susții că Urma a fost sursa sau cauza schimbărilor acestor aspecte în industria muzicală românească, evident e doar faptul că, spre deosebire de mediul muzical existent în România, Urma a avut o constanță în toate acțiunile semnate pe parcursul celor trei ani de activitate și alături de colegii mei am făcut eforturi și sacrificii importante pentru a evita aceste deficiențe în cadrul demersurilor noastre.

Este pregătită piața muzicală din România pentru trupe ca Urma? Pot rezista ele?

Personal, dacă ajung într-o cameră mizerabilă în care trebuie să petrec câteva zile, îmi suflă mințile și fac curat, pentru a mă simți bine în timpul petrecut acolo. Dau jos peștorul de sticlă de pe televizor, în locul tabloului cu Răpirea din Serai iarna pun eventual poza mea preferată cu Miles, semnată Anton Corbijn și mă simt bine, atî timp cît trebuie să mă simt bine în acel loc. La fel e și cu piața muzicală din România, dacă nu te simți confortabil, ai decontență și schimbă ceva, fă-o să fie pe gustul

tău, cu toată risipa de energie necesară. Cam multă văicăreală pasivă în România, ar trebui instaurată o lege a bunului-simț în care critica să fie permisă doar celor care oferă o alternativă justă și corectă a aspectelor pe care le consideră nepotrivite. Din păcate, în majoritatea cazurilor critica funcționează doar ca o scuză firească și normală a compromisurilor efectuate de cei aflați în postura de acuzaatori. Exprimarea „Ce vrei să faci, sînt artist, vrei să mor de foame? Asta știu să fac, doar nu vrei să bat cuie?” probabil vă sună extrem de familiar.

Ați fost un grup care s-a dezvoltat foarte rapid. Cum ați reușit? Ați făcut compromisuri?

Privind dezvoltarea sau ascensiunea noastră ca grup, într-adevăr cu mult mai rapidă decât așteptările noastre, cred că poate fi luată drept garanție a existenței unui public numeros în România care își dorește să asculte un pic mai mult decât un șlagăr estival construit conștient cu scopul de a susține campania publicitară de vară a unui producător de bere. Probabil dacă ar exista această încredere în fiecare artist român, anume încrederea într-un public numeros în România dorind de muzică bună, cred că multe alte trupe s-ar dezvolta la fel de rapid. Mi-e greu să cred că din 22.000.000, sper să fie exact, o trupă nu își poate câștiga sau aduce alături câteva mii de oameni pentru a împărți un gînd comun.

Privind compromisurile, cred că am răspuns deja la acest capitol, atît în acest interviu, cît și prin prisma materialelor semnate pînă acum.

Albumele voastre arată foarte bine. Este un lux pe care nu și l-au permis, se pare, nici muzicienii vechi. De unde ați avut bani pentru așa ceva? Ați avut sponsori?

Îmi cer scuze, dar să faci un duș, să îți calci cămașa cînd mergi la birou și să te aranjezi un pic mai bine cînd mergi să îți cunoști prietena în parc nu mi se pare în nici un caz un lux, și mă îndoiesc că necesită prezența unui sponsor. La fel mi se pare bizar să îți faci o vilă de 10 camere, ce arată impunător la exterior și tu de fapt să îți faci veacul ghemuit pe o saltea de podea. Cred că e un echilibru care încă e în formare în România, sînt prea mulți proprietari de mașini de lux care stau cu mama în chirie la periferia Bucureștiului. La fel e și cu albumele și modul lor de prezentare, înconștiența unor artiști care vor și li se pare normal să cînte la Sala Palatului, să fie considerați artiști de top și în același timp pun în vînzare albume care nu sînt nimic mai mult decît produse comparabile cu cele ale unei producții de casă, cu ajutorul unei imprimante și al unui burner modern. Nu pot înțelege aceste aspecte, nici de la artiștii din vechea generație, nici de la cei care într-un fel sau altul fac parte din generația mea. Personal am ca model de album reușit românesc un produs remarcabil, numit *Cantofabule* al celor de la Phoenix, unde o mîină de artiști și-au dorit să impună un standard și au creat un album care e la fel de viu și astăzi. Și care e complet pornind de la sunet pînă la prezentare, deși e făcut cu 30 de ani în urmă. Cred că e o alegere pe care trebuie să o facă un artist contemporan, privind cu înțelegere termen lung pe care din păcate mulți

il consideră irealizabil sau nepotrivit de rentabil.

Spuneai că apariția trupei a fost un accident. Moartea ei a fost tot un accident?

E destul de frig aici, cred că m-am îndepărtat prea mult de cazanele de smoală ca să vă pot răspunde la aceste întrebări. Jim Morrison era prea gălăgios, permiteți-mi să fac o pauză mică ca să îl liniștesc.

Bun, am revenit, Jim e pe mîini bune, alături de Florian Pittiș. Da, cred că a fost un accident. De fapt două, într-o singură noapte de februarie. Iar dimineața ne-am trezit și ne-am dat seama că sîntem morți, prin urmare ne-am retras din activitatea concertistică pentru a nu speria ascultătorii.

Anul trecut ai luat decizia de a amîna lansarea ultimului album pînă cînd președintele Traian Băsescu, pe atunci suspendat, va fi reinstaurat. Dacă ar fi să lansezi acum un album într-o țară condusă de un președinte care folosește un vocabular nu tocmai cores-punzător funcției sale, ai face-o?

Asta e o întrebare care îmi modelează sugestiv răspunsul. Sper că nu vă sponsorizează domnul Geoană, dacă tot discutăm politic.

Anul trecut am luat o decizie pe care o consider justă și acum. În opinia mea, domnul Băsescu, pe care de altfel nu îl cunosc personal și nu am avut nicînd un schimb de idei sau opinii cu domnia sa, reprezintă primul președinte ales democratic în ultimii 2.000 de ani în spațiul mioritic. Și e primul președinte care, cu toate lipsurile sale de diplomatie sau

exprimare, mă onorează și mă mulțumește în calitate de cetățean al acestui stat. Asta nu înseamnă că nu există posibilitatea de a avea un președinte mai bun sau mai responsabil, atunci cînd voi vedea acel exemplu cu siguranță voi fi unul din primii susținători. Pînă atunci, mă bucur să văd unul din primii politicieni care a înțeles să rămîină om și să se comporte ca atare.

Referitor la alegerea privind lansarea unui material muzical viitor, cred că prefer un președinte cu o exprimare uneori nepotrivită, dar care dă dovadă de sinceritate și onoare, decît unul care a evitat cu eleganță pușcăria, deși acțiunile sale directe au dus la moartea mai multor oameni nevinovați în Piața Universității.

Videoclipul piesei A Place for Me este altfel. Voi nu ați fost cunoscuți ca o trupă militantă. De ce ați ales să faceți un astfel de videoclip? De ce ați decis să colaborați cu Daniel Gontz?

Nu cred că e un clip militant, și deja am avut prea multe dezbate-uri pe acest subiect. Sînt o piesă și un clip care se află în strînsă legătură cu acel colț de liniște pe care îl caută fiecare, și pe care de cele mai multe ori, într-un mod ironic, după căutări și expediții prelungite, ajungi să îl descoperi foarte aproape de punctul de plecare. Iar privind modul diferit de prezentare a acestui nou videoclip, cred că fiecare material video ar trebui să fie diferit și să prezinte o poveste nouă. Legat de colaborarea cu Daniel Gontz, personal mi-ar plăcea să mai colaborăm pentru încă o serie de zece materiale video. E un artist care nu ezită să își spună rîsăscit punctul de vedere, iar pentru mine asta reprezintă o calitate rară în România.

DIABLOGURI

Veronica D. Niculescu & Emil BRUMARU

Fragment cu pocnitură

Emil Brumaru: Și fiindcă te tot lăudai cu *Camera obscură*... uite că am găsit-o din prima, era așezată, un singur exemplar, pe orizontală, vizibil pentru orice hobbist... Facem un interviu? Titlul l-ai și dat, „După ce ai văzut moartea cu ochii”...

Veronica D. Niculescu: Bine c-ați găsit *Camera obscură*, pe site-ul editurii s-a epuizat.

E.B.: Aș insista, mai bine, pe un eventual interviu... Cred că am avea ce spune despre stările astea limitate... Țin minte cum am stat în rezerva în care se murea, pe la 20 de ani... doar ca să am liniște... Pe atunci socoteam boala ca pe o pedeapsă aplicată personal de Dumnezeu... mie. Mult mai târziu am învățat, cu adevărat, cum se moare... Tocmai încercam să văd traducerea asta nouă la *Camera obscură*. Ailaltă era de doi bani... (Uitam, am fost corector 6 ani, de acolo mi se trage metehna asta de a tot corecta... Te rog să mă scuzi... Tot am rămas eu „tarat” de atunci...)

V.D.N.: Și eu am lucrat destui ani la corectură (și degeaba, ha, ha!). Știți că există un sindrom al profesorului, care uită cum se scrie corect, după ce vede ani la rândul imbecilității? E o chestie care ține de memoria vizuală, ajungi să faci confuzii. Boala, da, e mereu luată ca o pedeapsă personală. La Reanimare, m-am trezit noaptea și am simțit cum încep să mă răcesc. Am stat câteva minute și am observat, era o răceală care urca dinspre extremități. Când s-a apropiat de miez, am vrut să strig, dar aveam fălcile închețate, era greu, abia ieșea un vuiet... Au venit târziu, au băgat ceva în vene, era o criză de spasmofilie. Eu am crezut că gata... Oricum, din asta nu înveți nimic, totul ține de Aici, nu de Dincolo. Mult mai aproape ești când ți se moare în brațe. Altădată despre asta...

E.B.: Da, mama mea a murit în brațele mele... Eram singur în casă... Și deodată tu a mai suflat... Am fugit la un vecin, mi-a dat o lumânare, i-am pus-o la cap... vecinul acela tot spunea ceva, dar nu mai înțelegeam nimic... Mult timp am umblat ca un orb pe stradă, nu mai cunoșteam oamenii, eram pierdut... Muriseră, și tata, și mama, unul după altul, într-un interval de un an... Atunci mi-am dat seama că am rămas singur... Iar mai târziu, așa, deodată, mi-am dat seama că nu sînt singur, e mereu Dumnezeu... par vorbe, dar am simțit chiar asta...

V.D.N.: Da, când ți se moare în brațe, atunci e chiar moarte. Mi-am amintit de versurile lui Radu Vancu, cu tatăl. Mă gîndeam... dacă ar fi să facem interviu... poate ați tăcea brusc. Mai bine povestim aici. E lipsit de orice apăsare. Urăsc să lansez întrebări și să aștept comod să mi se trimită răspunsuri. Față în față se fac interviurile, pe loc, nu comandînd, așteptînd ca numai celălalt să facă treaba. Aici însă e altceva, e așa, un ping-pong fără arbitru. Nu vreau să fiu obraznică, nu spun nu, dar nici nu vreau să sar în aer să prind bombonica în cioc. Cum ziceți...

E.B.: Da, cred că putem încheia un taifas... mai întreabă unul, mai răspunde altul... Și la urmă vedem ce iesse... puse cap la cap... Ar fi ca două interviuri în paralel...

V.D.N.: Mai bine spuneți ce-a fost după ce-a pocnit craniul...

E.B.: Aia, uitasem de pocnitura aia... După ce am început să calc... m-am gîndit că poate să fie o chestie în doi timpi, să apară hematumul mai târziu... Deci mai aveam de așteptat... Ajuns acasă, la televizor se dădea tocmai știrea că este ziua cu cel mai lunecos poli... mai ales în Iași... și că au fost multe accidente...

(va urma)

Vocea iritată a rațiunii

Cu o nemărginită satisfacție am parcurs cartea lui Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*: o cavalcadă byroniană prin ograda „sentimentelor cuvenite” (Gombrowicz) și a „pioaselor confuzii” (Călinescu) pe care ne-am obișnuit s-o numim istoria literaturii române. Capitol după capitol, lucrarea se

articulează ca o denunțare a mistificărilor din cauza cărora studiul Literelor trenează încă, la aproape 20 de ani de la schimbarea de regim, sub aspectul unui ireformabil și nedemn hibrid estetic-ideologic, cu o estetică aproximativă și o ideologie bricolată din cele mai diverse și incompatibile surse.

Doris Mironescu

Profesorul bucureștean, antrenat de vreau deceniu într-o muncă de reevaluare a literaturii produse în România comunistă, se vede obligat să facă o pauză și să își curețe uneltele de lucru, pline de glodul pe care l-a desțelenit. Iată de ce această lucrare, concepută ca un survol al chestiunilor controversate de reprezentare a trecutului literaturii române, revine insistent la problemele suscitade de submergerea în nenorocita epocă comunistă.

Tipologic, cartea lui Negrici se înscrie într-o merituoașă serie de analize ale mitologiilor de consum din domeniile umaniste, ilustrată pînă acum de Lucian Boia, pentru istorie, și de Mircea Martin, pentru literatură. Trebuie spus că *Iluziile literaturii române* nu se bucură de rigorigaia și spiritul de geometrie pe care, de exemplu, Mircea Martin le dovedise în cartea sa din 1981, *G. Călinescu și „complexele” literaturii române*. Scrierea lui Eugen Negrici e compusă din două părți inegale ca întindere, descriînd două reflexe psihice ale culturii noastre – un instinct de apărare și unul de compensare. Nu sînt, probabil, singurele astfel de „instincte” ce pot fi identificate în studiul literaturii române: de exemplu, Eugen Negrici însuși vorbește, în mai multe locuri, despre plăcerea autodefinirii negative la români, pe care Luca Pițu a numit-o „sentimentul românesc al urii de sine”, fără a o contabiliza însă alături de celelalte două deja menționate.

Să apreciem însă că pe autor nu-l interesează decît complexele identitare cu răsfrîngere literară, apte să genereze proiecții imagologice involuntare în istoria literaturii române.

Cele două seturi de reflexe mitologizante ce revine periodic în literatura română în momente de stres identitar sînt ilustrate prin intermediul unor „studii de caz” aplicate la momentele cele mai pregnante de manifestare a respectivelor

reflexe. Astfel, „impulsul protector” discutat în prima parte a cărții duce la tabuizarea patrimoniului literar, fapt evidențiat de teaurizarea marilor scriitori junimiști în formula de patru, drept „clasiști” ai unei tradiții care nu-i va asimila cu adevărat, la modul creator, decît foarte târziu, iar pe unii niciodată.

În schimb, „impulsul compensator” va genera momentele de lipsă a rațiunii critice, dintre care unul de seamă este episodul protocronist din anii ’70-’80. Analizele lui Eugen Negrici pornesc de foarte sus, de la o altitudine de zbor estic peste parcelele bine delimitate ale literaturii române, năpustindu-se, din cînd în cînd, asupra prăzii și amendînd flagrant, uneori grosolane erori de percepție ale istoricilor naționaliști sau pur și simplu interesați în confiscarea puterii simbolice prin intermediul partidului sau al sufragiului popular.

Deși asalturile sînt distribuite cu echitate asupra tuturor marilor epoci din periodizarea standard, de uz didactic, a literaturii române (se vorbește, la rînd, despre fantasmale protocroniste ale „vechiștilor”, despre osîrda de a identifica un romanticism, ba chiar și un preromanticism la pașopt, despre absența unei poezii moderniste veritabile în cadrul interbelicului – teză de mare subtilitate, care nu poate fi respinsă cu ușurință, așa cum încearcă Daniel Cristea-Enache într-o cronică recentă), totuși partea lui revine literaturii postbelice. Lucru de înțeles: datorită proporțiilor dezastrului cultural din anii ’50, dar și spiritului adesea tranzațional al literaturii scrise după 1965, recolta mitologică a perioadei este pur și simplu fabuloasă, invitînd la cartografierea de anvergură, dar și la analize microscopice de efect. Se constată deci și în această latură un dezechilibru, ceea ce face din scrierea lui Eugen Negrici mai degrabă o carte „de autor” decît un eseu care să epuizeze tema erzielor istoriografice din literatura română.

O răzbuinare pagină cu pagină

Însă deficitul de structurare al scrierii este compensat de o volubilitate verbală extraordinară, care servește tema cu asupră de măsură. Umoarea neagră a autorului se revarsă în valuri binefăcătoare, ceea ce transformă lectura acestei cărți, pentru cititorul pregătit, într-o răzbuinare pagină cu pagină.

Tonul profesorului este înalt-pedepșitor, iar vocea rațiunii coborîte în pagină sună adesea agresiv. Este de înțeles tonalitatea iritată în fața zidului înalt de poncile național-comuniste care au luat locul literaturii române înseși, uzurpînd ascendențe legitime, precum cea a lui Călinescu, nici ea lipsită de păcate proprii.

În *Iluziile literaturii române* sînt enumerate și catalogate, într-un insectar cuprinzător, teme obsesive ale naționaliștilor dintotdeauna, reacții psihionale ale unui suflet etnic mult solicitat, reprezentînd tot atâtea simptome ale altelor de tipul „patria în primejdie”, dar incapabile să reziste unei analize oneste, dezinhăbate, europene, în condiții de relativă stabilitate politică și economică.

Profesorul își folosește uriașul savour teoretic și marea familiaritate cu toate colanțele literaturii române pentru a realiza acest tablou al iluziilor retrospective, al proiectiilor de sine într-o istorie cultural-literară rescrisă la fiecare douăzeci de ani. Detururile imagologice constatate sînt nenumărate, făcîndu-l pe Eugen Negrici să vorbească în mai multe locuri, cu o vehemență ce e e însăși un spectacol, despre „instituția mistificatoare a istoriei literare”, despre „școala minciunii artistice”, despre „sentimentul de jenă” pe care îl trezește ieșirea de sub zodia de fascinație a unei epoci artistice și despre multe altele. Autorul evocă nenumărate momente de rateu al conștiinței critice, observînd preschimbarea unui onest

SEMNAL

Philip Roth, *Viața mea de bărbat*, traducere din limba engleză și note de Horia Florian Popescu, traducere și note revizuite de Nadia Brunstein, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 106x180 mm, 520 de pagini, 39.50 lei

O ficțiune în ficțiune, un monument labirintic al meditației tandre, indusioșătoare și dureroase asupra confruntării fatale dintre un bărbat și o femeie, *Viața mea de bărbat* este unul dintre cele mai impresionante romane ale lui Philip Roth. Povestea se dezvoltă pe fondul mariajului lui Peter și Maureen Tarnopol, un tînar scriitor talentat și femeia care vrea să-i fie muza, dar care ajunge, în schimb, inamicul suprem. Casașoria lor, fondată pe fraudă și susținută prin santaj intelectual, este, în mod pervers, durabilă, astfel încît mult după moartea lui Maureen Peter tot încearcă – fără însă a reuși – să scape de obsesiile sale prin scris. Folosindu-se de născociri disperate și de adevăruri terapeutice, gesturi venite din slăbiciune, sensibilitate și o cruzime socantă, romanul devine treptat o tragedie cutremurătoare despre dorință și orbire.

Katie Hickman, *Poarta Coliviei*, traducere din limba engleză de Constantin Dumitru-Palcut, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 130x200 mm, 480 de pagini, 34.5 lei

O fascinantă poveste de dragoste, pe fundalul plin de culoare și parfum al Constantinopolului din secolul al XVI-lea! O poveste care împletește trecutul cu prezentul, *Poarta Coliviei* (2008) prezintă descoperirile lui Elizabeth Staveley, o cercetătoare de la Oxford care reconstruiește aventurile Celinei Lamprey, fiica unui căpitan de corabie din secolul al XVI-lea și logodnica negustorului Paul Pindar. Dăpărată într-un naufragiu, Celia ajunge în haremul din Constantinopol, unde se pomeneste implicată în intrigile care se tens pentru favorurile sultanului și influența politică și unde crima este un instrument meru la îndemînă pentru atingerea scopului. Tot în Constantinopol se află și soțul ei, devenit secretar al ambasadorului britanic și înscărcat cu o misiune pe cît de importantă, pe atît de problematică. Un dar neobișnuit pe care acesta îl trimite sultanului – o corabie de zăhăr – va deveni modalitatea neprevăzută prin care Pindar ajunge să primească vești despre Celia.

instrument de lucru, cum ar trebui să fie istoria literaturii române, într-o instituție de protecție mămoasă sau de afirmare triumfalistă a ființei naționale.

Subiectele asupra cărora autorul întirzie cu folos și cu justificată enervare sînt nenumărate: artificialitatea instituției, prin decret, a unei tradiții organice a scrisului românesc; hibridizarea criteriilor de evaluare literară (cu toate protestele, chiar și Călinescu favorizează personalități istorice pentru meritele lor culturale, iar nu literare); românizarea abuzivă, în goana sincronizării cu orice preț, a formelor și curentelor europene; protocronismul fie ireponsabil, fie agresiv politicizat („scormonirea după strămoși”, cum îl spune, inspirat, Negrici); invenția de concepte care să flateze iluzia bogăției unei culturi vechi; „fabrica de sfinți” pusă la lucru de un febril imaginărilor colectiv în marginea unei istorii naționale mai degrabă meschine; rasișmul fundamental al viziunii călinesciene din marea *Istorie*...

Toate aceste motive de radiografie necesară și pedepșitoare întirzie totuși să se așeze într-un singur tablou sinoptic, al „maladiilor spiritului” național – maladii care, firește, nici nu ne aparțin întru totul. Negrici însuși arată că instinctele mitizante acționează în manieră asemănătoare în România și în Coreea sau în România și în Elveția.

Păcat că acțiunea comparatistă nu rămîne mai aproape de casă, în zona Balcanilor, a Ucrainei și Ungariei, unde ar putea fi mult mai fructuoasă decît în zona predilectă în care s-au căutat întru-diri onorante în ultimul deceniu, anume Europa Centrală. Însă scopul propus nu este de a căuta întru-diri în materie de mentalitate mitologizantă a unei culturi. Negrici încearcă o operație de dezvărire de sub cîntecul de sirenă al unei tradiții istoriografice foarte puternice, active dinaintea de Călinescu, dar culminînd odată cu marea sa lucrare din 1941. E adevărat că cel mai bun mod de a contracara operația mitizatoare a unui istoric literar este să scrii o nouă istorie a literaturii române, așa cum amționa I. Negoieșcu încă din tinerete, într-un proiect pe care trebuia să-l inițieze vo-

lumul nemiapărat în 1947, *Poetii români*, și pe care *Istoria literaturii române* din 1993 trebuia (dar n-a reușit) să-l ducă pînă la capăt. Însă nu asta cută Negrici, nu o înlocuire a opțiunilor mitizatoare ale lui Călinescu cu altele. El își dorește o eliberare de sub tirania manualului, o trezire a cititorului adormit de ineptiile de lectură ale generațiilor trecute, o regîndire a ansamblului literaturii române în afara binevoitoarelor captații ale unui imaginar mereu la pîndă.

Petele din soare

Cu toate acestea, și în ciuda excelențelor ochiri proaspete pe care profesorul le aruncă, scrutaător, în toate epocile literaturii naționale, rămîn încă, în propunerile sale de reformulare a seriei diacronice a literaturii române, o serie de inerții pe care nici profesorul bucureștean nu le detectează sau pe care decide să le ignore. Astfel, respingerea amatorismului pașoptist, făcută cu destule argumente perfect legitime, mai ales în temeiul esteticii sale simplete, bazate pe ironie și duișie (dar Negruzzi?), este oarecum contrazisă chiar de către autor atunci cînd lansează propunerea canonică a *Catastihului amorului*, text inemeiat la rîndul său, într-o măsură covrșitoare, pe procedeele ironiei.

Totodată, opunerea lui Lovinescu, în mai multe locuri din carte, față de rivalul ieșean Ibrăileanu pare o simplă reluare a unor idiosincrasii din interbelic, colportate de către istoria literară neatentă din anii '60-'70. În locul unei priviri mai nuanțate, care să renunțe la această rivalitate insuficient justificată cu textele în față, autorul preferă imaginea tradițională a criticului modernist refuzat de Academie, opus vetustului gherist de la Iași, ceea ce seamănă mai degrabă cu o preluare din fondul de aur al judecăților istorico-literare românești decît o opțiune lucidă și dezvărită. Este posibil ca, în același sens, al restrîngerii unor date pentru ca demonstrația să devină mai cursivă, să aibă loc și ipostazierea lui Zari-fopol ca anticlasicist dintr-o spîță înrudită cu a lui Eugen Ionescu, idee călinescia-

nă ce corupe realitatea textului lui Zari-fopol aflat în cauză: esul *Clasicii*, din care Negrici citează după... Călinescu, nu susține ideea renunțării la clasici, ci mai degrabă, în disprețul „burgeziei”, posibilitatea reinventării lor de către cititori inventivi și artiști.

Dar de ajuns cu petele din soare. Lectura oferită de cartea lui Eugen Negrici este una tonică și exultantă. Iar diagnosticul pe care îl propune îi răzbuună pe toți cititorii de literatură română, frustrați de prea lungile perioade de adormire a spiritului critic. Un exercițiu de luciditate apăsător, ritos, acuzator este cartea de față, confirmînd prin apariția sa că timpul este pregătit pentru o privire nouă, europeană, asupra locului culturii noastre sub soare. Și că nu ar fi deloc exclus ca tocmai reputatul profesor bucureștean, autorul unei impunătoare bibliografii de referință aflată în continuă creștere, să ne-o ofere.

Eugen Negrici, *Iluziile literaturii române*, Cartea Românească, 2008

RADIO ROMANIA MUZICAL

prezintă:

**VIRGINIA ZEANI:
TRIBUT LUI PUGGINI
150 de ani**

Realizator: Luminița Arvunescu

Din 6 septembrie, timp de 8 săptămîni, în fiecare sîmbătă de la ora 19.00, Seri de operă aniversare

Suplimentul de CULTURĂ arhitectura OBSERVATOR CULTURAL SĂPTESERI ROMPRES PORT70

Radio România Muzical

se aude în FM (97,6 și 104,8) pe satelit și live online muzical.srr.ro

http://www.supliment.polirom.ro/

Suplimentul DE CULTURĂ Saptaminal de opinii și Editura Polirom în colab.

EXCLUSIV ONLINE: Știrile SDC

Imbecilul colectiv

Un sondaj CURS, efectuat la cererea Consiliului Național al Audiovizualului, ne-a arătat mai demult care sînt modelele copiilor noștri.

Copii ca legătură de sînge, fiindcă vîrstele cuprinse între 11 și 18 ani sînt mai degrabă ale unor (pre)adolescenți ce și-au format sau sînt pe cale să-și formeze o viziune proprie asupra lumii în care trăiesc. Nu e vorba aici de preșcolari absorbînd ca un burete cuvintele și gesturile părinților, ci de elevi care și-au tot totocit coatele pe băncile școlii, au asistat la numeroase lecții, și-au făcut nenumărate teme, au dat lucrări de control cu toptanul și au trecut – mai

toți – în clasele superioare, absolvînd cu relativ succes ciclul inferior.

E suficient să precizez aceste lucruri pentru ca datele sondajului invocat să se arate, deodată, în toată grozăvia lor. Care sînt așadar modelele copiilor noștri? Manelistul Nicolae Guță, buna Teo Trandafir și preabuna Andreea Marin. Majoritatea elevilor consideră că domeniul sportiv aduce reușita în viață, iar mai mult de jumătate dintre ei și-ar dori să devină fotbalști. În sfîrșit, deși biblioteca ocupă un loc predominant în căminele adolescenților (80%), tinerii citesc foarte puțin, aproape deloc.

Iată cum cercul se închide. E aici o convertire a valorilor ce pare desprinsă din paginile unei distopii. Este împedecă de timp, nu mai dau doi bani pe carte, pe învățatură, pe achiziția intelectuală și spirituală, pe lărgirea universului de cunoștințe și rafinarea unei sensibilități ce modelează personalitatea umană. Ei preferă un alt drum, un fel de scurtătură pe care, fără efort, fără muncă, fără investiții de timp, răbdare, energie, cu puțin ulei de șmecherie autohtonă, pot ajunge... unde?

Acolo unde mass-media le arată că sînt reperate de realizare individuală și cota succesului de piață. Între

fata dezbrăcată cotidian pe pagina 5 a unui tabloid popular, rubricile de Meteo cu vedute sexy, obsesiva mediatizare a panseurilor lui Gigi Becali și, pe de altă parte, nivelul atît de jos al expectanțelor elevilor noștri, al idealului lor în viață, vîd o legătură strînsă.

Școala românească a pierdut războiul cu televiziunile noastre în căutare de rating care i-au vînat elevii ca pe un public-tîntă și i-au făcut dependenți de toate aceste mizerii colorate. Imaginea profesorului în societatea de azi e decupată fie pe conturul patologic (bețivi, obsedați sexual, lacomi de bani), fie pe tiparul omului de pe altă lume.

Cu cît situația e mai gravă, cu atît veselia e mai mare. Intrate pe spirala

BUCUREȘTI FAR WEST

Daniel CRISTEA-ENACHE

succesului de piață, cu orice preț, televiziunile care fac comerț cu sufletul și cu mintea copiilor noștri vor găsi forme și mai „seducătoare” de a-i atrage, transformînd generația tînără de azi în *imbecilul colectiv* de miine.

Un firicel de bun-simț și două-trei emisiuni inteligente nu pot contrabalansa efectul devastator al bișiiilor decerebrate. Rămîne ca profesorii demni de acest nume să-și facă în continuare meseria, ridicînd praguri, fixînd filtre de

exigență prin care să treacă numai elevii buni.

Elevii care, în loc să-l absoarbă prin toți porii pe Guță, mai pun mina și pe cite-o carte. Dacă tot e să ne resemnăm cu analfabeți și agramați pe mai toate posturile TV și în diferite demnități publice, atunci măcar să știm, să putem fi siguri că ei nu sînt, totodată, absolvenți de școală, licențiați, doctori, profesori universitari.

Ultima redută: o biată bucată de carton, o diplomă. Nu le-o vindeți pentru nimic în lume!

SECRETUL ADRIANEI

Adriana BABEȚI

Un v pentru Danilo

Acum am să scriu despre Danilo și-am să-i spun doar așa, pe numele mic, pentru că așa comite aproape o fărâdelege dac-aș greși și-ul de la sfârșitul patronimului. Cum ar veni, dacă n-aș putea pune deasupra lui s-numele numit antiflex, care-i un accent circumflex răsturnat sau, în franceză, un *chevron* și pe care unele tratate de diacritologie (!!!) îl numesc atît de frumos *rîndunică*. Adică o căciuliță țuguiață întoarsă, ca un contur de pilnie, de cornet sau de con. Ca un v. Pe care cică l-ar fi născocit însuși Jan Hus. Deci numele lui ar trebui să se audă așa: Chiș. Dar în sîrbă e Kis, cu v-ul cocoțat peste s. Iar de-o asemenea ispravă nu-s încă în stare, din cauza fonturilor, nici „Suplimentul...”, nici tipografia de la Iași. O să spuneti că n-o fi un capăt de lume dacă la sfîrșit s-ar auzi ori și ori s. În fond, ce mare scofală că în maghiară ar însemna *mic*, iar ce s-ar auzi în engleză, de pildă, ar fi *sărut*? Poate pentru mulți toată discuția asta e pedanterie pură. Pentru mine însă, care am simțit pe proprie piele ce înseamnă un punct de pe i pus, la propriu, greșit, mai la stînga, jocul cu diacriticele e grav. Dacă nu l-aș băga în seamă, m-ar mostra înfii de toate conștiința, dar și Legea, care zice că o simplă literă dintr-un nume, schimbată voit sau din nebagare de seamă, îți poate răsturna tot destinul. Și mai știu că Danilo a crezut mult povestea asta.

Am ajuns să-l pomenesc aici din mai multe motive. Întî,

pentru că e unul din scriitorii mei cei mai dragi, pentru că am compus numai pentru el cîteva „Orizonturi” și am inventat o cafenea volantă la Timișoara, Szeged și Novi Sad, care i-a purtat numele cîteva ani, pentru că l-am predat cu frenezie la cursuri și seminarii, pentru că i-am cunoscut o parte din prieteni, pentru că îl propun an de an masteranzilor și doctoranzilor ca temă de cercetare. Apoi, pentru că vara asta am fost pentru prima dată în Muntenegru, care-i patria mamei lui și locul unde el s-a simțit cu adevărat fericit. Apoi, pentru că tocmai m-am apucat de o prefață la *Criptă pentru Boris Davidovici*.

Din toate aceste motive reunite vreau să scriu acum ceva despre copleșitoarea stare cu care intru mereu în lumea lui Danilo. Și exact ca de altele ori, cînd e să le spun oamenilor la care țin despre cît mă bucură simplul fapt că ei există, nu-mi găsesc cuvintele și, din teama de patetisme, mă bilbii. Tocmai de-aceia închei brusc și-i fac „Suplimentului” cadou ultima scrisoare a lui Danilo către Michael March, prietenul care îl tachina cu *Danilo, ești prea înalt ca să fii Proust*. În noiembrie 1991, March a ne-a făcut o vizită la „Orizont”. La sfîrșitul întîlnirii, i-a dat redactorului-șef o hîrtie și-a spus *asta trebuie neapărat să apară aici, la Timișoara*. E datată *Beograd, 5 aug. 1989*. Peste nici trei luni, la 15 octombrie, Danilo avea să dispară de tot la Paris.

Același drum

Drumul egal al fiecărei zile este primul roman al scriitoarei Gabriela Adameșteanu. Cartea a primit Premiul de Debut al Uniunii Scriitorilor și

Premiul „Ion Creangă” al Academiei Române. A apărut în Bulgaria, iar în 2009 urmează să fie tradusă și în limba franceză.

Drumul egal... povestește viața Letiției Branea, este „istoria creșterii unei fete”, a trecerii de la adolescență la maturitate.

Un drum. Din orașul provincial, liniștit și în care nu se întîmplă nimic, Letiția ajunge în campusul universitar bucureștean. Eroina Gabrielei Adameșteanu traversează o lungă criză de identitate. Încă de la începutul adolescenței simte o repulsie față de numele său, dar și față de propriul trup. Acest comportament al Letiției ne trimite cu gîndul la cel mai cunoscut personaj feminin al lui Milan Kundera, și anume la Tereza, pentru care corpul, adesea privit cu dispreț, devine principalul instrument de cunoaștere.

Am putea spune că personajele kunderiene se împart, în acest sens, în două categorii: cele care își acceptă trupul și cele care îl disprețuiesc: „Quand l'homme découvre pour la premi re fois son moi physique, ce n'est ni l'indifférence ni la col re qu'il ressent d'abord et surtout, mais la honte: une honte fondamentale qui avec des hauts et des bas, m me émueesse par le temps, l'accompagnera toute sa vie”, spune Milan Kundera în *L'insoutenable lég reté de l' tre*. Rușinea face parte din condiția umană.

Prima noapte de dragoste a Letiției Branea scoate la iveală un adevăr greu de suportat: „Alături de mine era trupul meu pe care aș fi vrut să-l uit, o coajă naclăită și rușinoasă. Cum pot să facă asta mereu, cum nu le este rușine să stea goi, față în față, unii față de alții și să facă asta? mi-am repetat, ascunzîndu-mi, prea tîrziu, fața lipsită de lacrimi între coatele pe care le simțeam subțiri și ascuțite”.

Transformarea adolescentei în femeie este resimțită ca o depărtare de sine însăși. Problema identității ocupă un loc central în *Drumul egal al fiecărei zile*.

Atitudinea Letiției față de propriul corp este deosebit de importantă în înțelegerea evoluției personajului. Privinduse la un moment dat în oglindă, Te-

reza spune suspînd: „Notre corps détermine notre identité”.

Anunță romanele de mai tîrziu

Gabriela Adameșteanu a „ieșit” la un moment dat din literatură, iar după 1990 nu a mai publicat nici un roman. A revenit abia în 2003, cu romanul *Întîlnirea*, apărut la Editura Polirom și reeditat, într-o ediție mult schimbată, anul trecut. *Drumul egal...* anunță romanele de mai tîrziu ale scriitoarei, dar mai ales capodopera sa *O dimineață pierdută*.

„Eu sînt claustrofobă și mă sufoc în spațiile închise. Și, după ce fac eforturi supraomenești să treci dintr-un spațiu într-altul, vezi că de fapt toate mediile în care intri sînt închise, rutinate. Această idee este sugerată, poate prea discret, în primul meu roman, *Drumul egal al fiecărei zile*”, mărturisește Gabriela Adameșteanu într-un interviu.

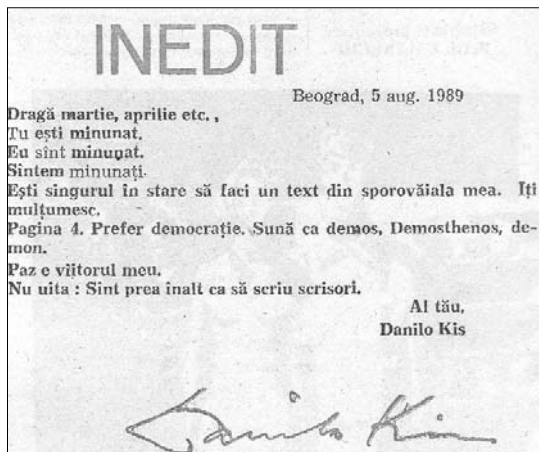
Într-adevăr, există în *Drumul egal...* o permanentă dorință de a ieși dintr-un anumit mediu, dintr-un anumit spațiu, chiar din propriul trup; dorința de emancipare a unei femei care vrea să evadeze din monotonia cotidiană, să parcurgă „drumul” pînă la capăt, știind că la capătul acestui drum se află lumea care i-a fost dintotdeauna refuzată familiei sale. Trecerea dintr-un spațiu închis într-altul nu aduce aminte de încercările disperate ale lui Iona de a ieși din burta peștelui, labirintul angoasant din care, odată intrat, nu mai poți ieși.

Romanul începe și se termină cu o întrebare: „Cine este Letiția Branea?”. Cititorul este lăsat să răspundă singur la această întrebare. Caracterizată de o puternică dorință de individualizare, eroina din *Drumul egal al fiecărei zile* este un personaj contradictoriu, prizonieră în propria lume și condamnată să trăiască în „anonimat”, cu un trecut vinovat. O viață alcătuită din scene mici, dar semnificative

pentru evoluția personajului. Letiția refuză să trăiască precum un robot, parcurgînd mereu același drum monoton, „drumul egal al fiecărei zile” în care își dorește să devină altcineva: „Atunci m-am gîndit cu regret că mie n-o să mi se întîmple niciodată ceva deosebit și cu gîndul acesta am trecut peste zile, pînă în noaptea cînd portarul de la cîmîn a intrat în camera noastră, bițbind printre cele cinci paturi, a aprins lumina și a zis: – Cine este Letiția Branea... a telefonat să se ducă de urgență acasă... I-am văzut prima dată privirea nesigură și, sub ochii ușurați și compătimitori ai fetelor, m-am desprins de mine și am urcat în rolul așteptat, cu bănuiala sau începutul unei dureri pe care mi-o urmăream singură, silindu-mă s-o duc așa cum citisem și văzusem la cinema”.

Gabriela Adameșteanu, *Drumul egal al fiecărei zile*, editia a V-a revăzută, colecția „Fiction Ltd”, Editura Polirom, 2008, 34,95 lei

DORIS LESSING » POVESTIRI AFRICANE

Paradisul negru

Scriitoarea Doris Lessing, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură în 2007, s-a născut în Persia (actualul Iran), dar copilăria și-a trăit-o în Africa neagră, Rhodesia de Sud. Scriitoarea mărturisește într-una din scrierile sale că a fost „martorul unui timp extraordinar, sfîrșitul Imperiului Britanic în Africa”.

În 1949 se stabilește în Marea Britanie, la Londra, după ce și-a petrecut o bună parte din viață pe tîrm african. Primele sale scrieri au

fost transcrieri ale amintirilor din Rhodesia, o lume aparent paradisiacă, dar care ascunde orori nebanuite.

Cărțile sale vorbesc despre singurătate, despre alienare, despre condiția și drepturile femeii într-o lume dominată de bărbați, despre terorism, despre nevroza și cultura modernă, despre lupta dintre albi și negri. Fuga din Rhodesia de Sud, de Africa neagră este urmată imediat de nostalgia după spațiul copilăriei.

TREI RĂSPUNSURI DE LA GABRIELA ADAMEȘTEANU

„Abia cu a doua carte devii scriitor profesionist”

Ați vrut la un moment dat să abandonați profesia de scriitor. Cînd simte un scriitor nevoia de a evada din literatură?

Eu am vrut să abandonez profesia de scriitor înainte să o am, adică în timp ce scriam *Drumul egal al fiecărei zile*. Mi-am propus să fie singura mea carte, și să o fac alt de bine cît pot, pentru ca pe urmă aveam să abandonez scrisul și să trăiesc. Ca și alți colegi de generație, gîndeam pe atunci literatura în termeni religioși și credeam (ceea ce cam gîndesc și azi, dar nu în termeni la fel de radicali) că este incompatibilă cu viața. Viața literară mi se părea un amestec sufocant de ghetou și cartier rezidențial. În ritualul ei intrau strategiile grupurilor, luptele și intrigile, alianțele, discuțiile de breasă în circula scriitorilor etc.

Eu aveam alergie la cabotism și boemă, disprețuiam funcțiile administrative (pe care de altfel nu mi le oferea nimeni), și am respirat cinci ani printr-o carte în care vroiam să nu mint, scrisă departe de mediul literar, dar în mijlocul unei minciuni permanente. Abia cu a doua carte devii scriitor profesionist. După ce am mai cochetat un pic cu ideea abandonării literaturii, am evadat din viață în literatura care m-a ajutat să ies dintr-o depresie. Continuu să fie religie, scrisul se transformase în tratament medical, ba chiar mi-a adus și drepturi de autor.

După '90, cei din jur mi-au reproșat că am abandonat literatura. Eu nu gîndeam în acești termeni, știam însă că îmi trebuie un timp ca să înțeleg ce este în jurul meu. Și din nou vroiam doar să trăiesc, ceea ce mi-a și reușit mai bine ca prima oară. Nu știu cum evadează din literatură alți scriitori, dar probabil la fel, aspirați de viața normală.

Romanul dumneavoastră de debut, Drumul egal al fiecărei zile, ajuns acum la cea de-a cincea ediție, va apărea anul viitor și în limba franceză. Cum credeți că va fi primit acest roman în străinătate?

Drumul egal al fiecărei zile, povestea „educației sentimentale” a unei adolescente în comunism care se lovește de moarte, ratare și compromis și găsește o salvare iluzorie în iubire, a fost văzut de noua generație ca o autoficțiune. Editorul meu, Jean Mattern, crede că va interesa parcursul unui personaj feminin tinăr (altfel nu l-ar fi contractat), dar eu nu pot spune nimic dinainte. *Dimineața pierdută* a fost valorizată prin informația istorică despre necunoscuta țară România, dar comunismul, așa cum îl știm noi, nu este prea apetisant pentru lectorul occidental. În plus, piața literară occidentală este confruntată cu o supraproducție care merge în paralel cu scăderea continuă a numărului de cititori. Dar sper că voi vedea la anul, la Salon du Livre, în martie.

Letiția Branea își va continua „drumul” în romanul Provisorat?

Pagini realizate de Bogdan Romaniuc

Romanele lui Doris Lessing sînt „romane angajate”, în sensul pe care Jean-Paul Sartre îl dă cuvîntului „angajat”.

Povestirile africane ne prezintă un tablou fascinant al Africii de Sud, văzută prin ochii unei fetețe albe: „Au fost grozavi anii aceia de hoinăreală prin brusă, pe pămînturile fermei tatălui ei, care, ca orice fermă de-a albilor, era în mare parte neexploată, pătată doar ici și colo de mici suprafețe cultivate.

Între ele, nimic altceva decît copaci, iarba rară și înaltă, mărăciniș, cactuși și făgașuri, iarba și vegetație pitică și iar

mărăcini. Iar pe steiu ce zvîcnea în sus, împins la suprafață din pămîntul fierbinte al Africii în cine știe ce evuri nechipuit de îndepărtate, acum un labirint de scobituri și spirale săpate de soare și de vîntul călător peste atîtea mii de mile de spații și brusă, se cățara feteța care, neavînd ochi decît pentru rîul palid, ca un castel lucind stîns printre sălcii, cînta de fiecare dată...”.

Dar în spatele acestui peisaj sălbatic, de o rară frumusețe, se ascunde rîul, iar „din copaci și stînci se ridică și te împresoară o miasmă a morții”.

Sînt descrise, de asemenea, relațiile dintre albi și negri, dintre exploatare și victimele lor, deși pentru „copila aceasta”, negrii de la fermă erau „la fel de străini ca și copacii și stîncile”, o „masă amorfă și neagră”, fără identitate și fără nume. La un moment dat, feteța a început să-și pună întrebări, însă răspunsurile s-au dovedit a fi greu de acceptat.

Traducerea din limba engleză de Irina Horea, colecția „Biblioteca Polirom”, Editura Polirom, 2008, 59.50 lei

VERBA WOLAND

Ruxandra CESEREANU

Mahalaua visului: my special guests today are Mr. Lynch and Pink Floyd

Uneori, foarte rar, îl visez pe David Lynch: acesta apare razant în cîte un vis confuz, mai mult mormăie decît vorbește și dispare destul de repede. Cred că timpul real al staționării lui în visul meu nu este mai mult de cîteva secunde (cinci, să spunem, maximum zece), dar eu am senzația, după ce mă trezesc și îmi amintesc de Mr. Lynch, că acesta se sălășluiește vreo cîteva minute. Iar în acele false minute vorbim destule, chiar dacă pe muște. De obicei, Lynch mă întreabă cum o mai duc (cu visele, se subînțelege), iar eu dau din cap și spun că așa și așa, onirismul meu este relativ. Firește, cam totdeauna îi spun ceva despre *Mulholland Drive* și despre *Lost Highway*, ceva de genul: personajul cure (piticul, să zicem, din MD) trebuia să fie mai corupt în sens coșmaresc și delirant. Lynch nu prea ascultă ce îi spun, ci își duce degetul la timplă, ca și cum ar admite totuși că are să țină seama de observația mea. Cînd mă trezesc și îmi amintesc de Mr. Lynch în visul meu mai totdeauna chicotesc pe rupe, intrucit niciodată (dar niciodată) nu am izbutit să îl întreb pe Lynch despre parola de la sfîrșitul filmului *Mulholland Drive*: Silenzio. Am mai spus-o și scris-o și cu alt prilej, atunci cînd am vizionat MD la cinematograful pentru întia dată (eram vreo zece spectatori), am rostit parola cu pricina deodată cu personajul din film știind (fiindcă sînt o lynchiană, hah!) că MD se va încheia astfel, spre uimirea și spaima amicilor mei. Dar mai este ceva specific: cam întotdeauna Mr. Lynch o ia întruclivă la sănătoasa la sfîrșitul dialogului nostru mut, fiindcă întotdeauna îl tachinez (cu o mutră parșivă) pe marginea rateului *Inland Empire*. Ultima dată cînd l-am visat razant pe Lynch, el m-a întrebat însă ceva, altceva decît de obicei. M-a întrebat unde

ne aflăm: iar eu i-am spus că ne aflăm la (în) mahalaua visului. Nu știu de ce i-am spus acest lucru. Aș fi putut să folosesc alt cuvînt: de pildă periferia sau marginea visului. Dar eu am spus limpede: mahalaua visului. În proaspăta mea carte de poezie *coma* există un vers care sună așa, într-un poem care se cheamă *văgăuna*: „david lynch vine valvîrtege din america în mahalaua mea, mă trage de păr și îmi pune la picioare o mască de scafandru”... Așa că zic și eu acum: va fi fiind o legătură între mahalaua visului și masca de scafandru; dar îi las pe alți oniromanți mai competenți decît subșignata să interpreteze.

Uneori, foarte rar, îi visez pe Pink Floyd la începuturile lor. Este un fel de a spune. E unul și același vis, ca și cum ar fi reprogramat în creierul meu. Mai exact visez părul lung al lui Dave Gilmour, de care sînt lipite capetele celorlalți membri ai trupei. E și Syd Barrett acolo, întotdeauna, ca o maimuțică-mascotă, brunetă foc. Capul lui seamănă cu autoportretele lui Caravaggio. Niciodată nu am auzit în vis vocile Pink Floydilor, niciodată. Lucrul acesta m-a mirat, întrucit cu Pink Floydii nu am ce discuta (precum cu Mr. Lynch), ci doar ce auzi. Dar ei nu cîntă niciodată în visul meu. Doar părul blond și lins al lui Gilmour plutește ca o perdea din mărgele, tatuată cu chipurile celorlalți. Syd Barrett, ce-i drept, îmi trage uneori cu ochiul, dar fără nici un înțeles. Iar eu știu întotdeauna că el este cel mort.

Pe Jim Morrison nu l-am visat niciodată, deci nu voi scrie niciodată despre el în acest sens oniric. Sau, mai exact, nu mi-am adus niciodată aminte că l-aș fi visat. Nici pe Peter Hammill (Van Der Graaf Generator) nu l-am visat vreodată. Dar nici nu era imperios să-l visez.

Am aruncat Suplimentul de cultură în aer!

SUPLIMENTUL DE CULTURĂ SE AUDE LA

Radio Iași

în fiecare vineri, de la 20.00

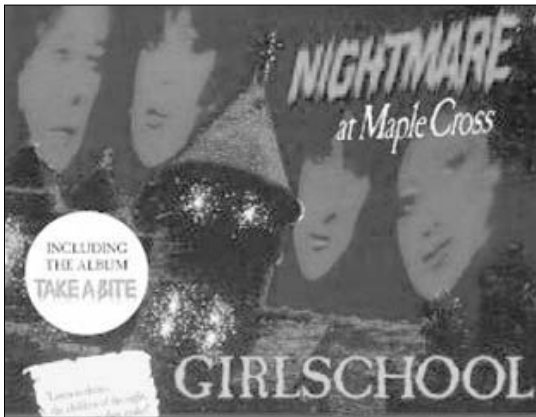
cu George Onofrei și Anca Baraboi

Dumitru Ungureanu: „Girlschool au scos vreo 10 albume, în tot atâția ani de carieră constantă. Le ascult frecvent cu nostalgie. Înregistrările mă reîncarcă de elan tineresc, în sinea mea cred că am 22 de ani”.

ROCKIN' BY MYSELF

Dumitru UNGUREANU

Girlschool

Acum 10 ani, plecând în Canada, un prieten mi-a lăsat, între altele, CD-ul rarism la vremea respectivă: **Girlschool – Nightmare at Maple Cross/Take a Bite**. Ediția e din 1992, la Dojo Ltd., firmă „renumită” în underground, cu realizări ce alină mania colecționarilor, nu pe ale pieței mainstream. Mă bucur să am câteva titluri, pe care le ascult câteodată cu mindrie, alteori cu melancolie. Azi se poate găsi cam ce vrei pe cărările internautice. Atunci însă, astfel de rarități... Dar s-o iau de la... '78!

Mai precis, din 1977, în plină nebunie punk. Este anul primei lovitură a ceea ce s-a numit Nou Val Britanic de Heavy Metal. Motorhead, care nu era o trupă de puștani, a deschis bombardamentul cu albumul **Motorhead**, în care nu exista compromis. Imediat s-au înălțat escadriile fără număr, evoluția metaliferă fiind viguroasă, dar nu stridentă. Ceea ce se putea înțelege, la o repetată ascultare în boxe hodorigite, era faptul că energia și rapiditatea specifice punkului trecuseră într-o formă nouă a rockului, numită heavy metal din comoditatea cronicarilor ce nu țineau pasul cu schimbările. Asta aduce, nu-i așa, a vorbă lungă, a frazeologie... Or, toate trupele izbucnite în acei ani 1976-1980 aveau în minte, dacă nu și pe buze, sloganul exprimat ulterior de Toy Dolls: „Money, show, go!”.

Cu acoperirea aeriană asigurată de bombardierile lui Lemmy, destule fete au îndrăznit să iasă în arenă, ducând bătlăii grele pe (sub)scenele londoneze. Kim McAuliffe, chitară, & Enid Williams, bas, și-au zis întâi **Painted Lady**. Dar cum naiba să cînți heavymetal și să te vrei o lady, fie și pictată? Așa că, au ales curînd numele de **Girlschool**. Nu cred că e mare șmecherie să decriptezi aici

care categorii de public o vizual! Oricum, intenția era transparentă și cinstită. Primul hit, **Take It All Away**, e fără comentarii. Cu riscul de-a cădea în damblaua protocronistă, trebuie să remarc aerul comun, „de epocă”, prezent în ceea ce făcea la noi în țară Catena, cițiva ani înaintea. E un anume fel repezit de-a „tăia” chitara, un ritm precipitat, de femei nesigure pe statutul lor, care nu știu ce le așteaptă deseară sau miine, cînd vor sosi bărbații beți și-or urina pe cuvertura țesută cu migală și dragoste de frumos. Iar dacă la Catena se ghidește teroarea sistemului ce le-a ejectat pînă la urmă, la Girlschool se poate afla doar incertitudinea specifică sistemului showbiz. Care vedea în femeie numai un mijloc foarte convenabil de făcut bani, nu neapărat un partener cu drepturi artistice egale cu ale bărbaților. A fost meritul acelei generații că n-a mai acceptat ca femeia să fie utilizată pe post de păpușă rocknflabilă. A nu se uita că o femeie, Margaret Thatcher, a salvat Britania de la colaps, iar o alta, Diana, a murit ca victimă a showbizului...

Girlschool, în diferite componențe, dar cu cele două sus-numite mereu în prima linie, au scos vreo 10 albume, în tot atâția ani de carieră constantă. Le ascult frecvent cu nostalgie. Înregistrările mă reîncarcă de elan tineresc, în sinea mea cred că am 22 de ani, sînt gata să sparg... bombardiere (dar nu și privighetori!), chiar mă ridic de pe scaun... Și sînt fără greș înțepeneala articulațiilor, vertebrele coloanei se asamblează greu în consola lor calcaroasă, nervul sciatic, afectat și operat, îmi scoate scrișnete... heavy dintre măselele recent reparate... Nu pot fi obiectiv față de această muzică. Sistemul meu de referință e praf și pulbere. Fete care cîntă rock – iată un ingredient bun de prosteală pentru un tip care judecă în stil anarhist și comite discursuri pamfletare, chiar și fără să guste vreo litră de alcool!

Pianista prințesă Elena Bibescu și C.D. Zeletin

SCRISOARE PENTRU MELOMANI

„Muzica nu trebuie înțeleasă, ea trebuie ascultată” (Hermann Scherchen)

Victor ESKENASY, Praga

Mărturisesc că prima reacție la primirea de la Iași a cărții lui C.D. Zeletin: **Principesa Elena Bibescu. Marea Pianistă*** a fost una de inhibare. Cine are timp să citească cele 750 de pagini ale „cronicii” sau „dizertației”, cum o numește alternativ autorul ei? Acum, cînd am ajuns la ultimele pagini, înclin să cred că doar volumul de mari proporții (pentru a nu vorbi de volumul uriaș de muncă) i-a speriat într-atîta pe criticii și funcționarii

guvernamentali români încît, necitindu-l, să nu acorde nici un premiu academic, cultural, muzical acestei cărți de excepție. Fiindcă prin cantitatea de informații genealogice și muzicologice, în parte inedite, această carte, care poate fi citită și ca o suită de micro-monografii, merita amply un premiu. Și am regretat că România nu are un Bernard Pivot, care să pună cartea la loc de cinste în toate librăriile...

Medicul și omul de cultură ce se ascunde în spatele pseudonimului C.D. Zeletin își ia toate precauțiile posibile în caracterizarea principalului său personaj, prințesa Elena Bibescu, dispărută timpuriu, la începutul veacului XX și care nu a lăsat în urmă nici o înregistrare a artei ei pianistice: „reconstituirea de către noi a biografiei sale e o lucrare relativă, sprijinită pe dreapta cumpanire a epitetelor ce s-au îndreptat spre ea și pe autoritatea celor care le-au exprimat”. Din acest unghi de vedere, constată autorul, două lucruri diferite apar exprimate în aceiași termeni, „bravura și extazul consecutiv interpretării”. Li se adaugă epitețe cum sînt „o mare tehnică”, „un *toucher* energic, bărbătesc în părțile forte; dulce, armonios și visător în cele dulci...”. Epitetele sînt numeroase și C.D. Zeletin le recenzează meticolos pe toate, într-o cercetare model a arhivelor și bibliotecilor, în primul rînd românești și franceze. Autorului acestei „dizertații” i s-ar putea aplica lui epitețele prin care îl descrie la un moment dat pe

prințul Barbu Știrbei, „cu simțul măsurii, subtil, perseverent, vrednic, trăind idei și neubind afișajul”.

Din mulțimea personajelor cărții, trei aș spune că domină peisajul ce se întinde amply pe un secol, de la mijlocul secolului al XIX-lea pînă după cel de-al doilea război mondial. Cel dintîi este, firește, pianista prințesă Elena Bibescu (1855-1902), formată la școala lui Anton Rubinstein și al cărei debut avea loc în 1873, la Teatrul cel Mare din București. Pendulînd între România și Franța, Elena Bibescu, al cărei salon și concerte pariziene sînt descrise în detaliu, a jucat un rol determinant în lansarea lui George Enescu, acesta fiind al doilea personaj principal al cărții lui Zeletin. Cel de-al treilea, cred că nu mă înșel, este regina Elisabeta, pentru mulți cunoscută sub pseudonimul ei artistic Carmen Sylva, prietenă cu Elena Bibescu și la fel de entuziastă susținătoare a lui Enescu. În această zonă se înscriu informațiile cele mai interesante, de ordinul istoriei muzicii, adesea inedite, pe care le aduce volumul lui C.D. Zeletin.

Acribiei autorului îi scapă puține elemente sau surse esențiale și, probabil, numai încheierea în urmă cu cițiva ani a documentării sale îl face să omită o lucrare de prim interes pentru domeniul său cum este cea a lui Myriam Chimenes, consacrată saloanelor muzicale pariziene¹.

Cartea este mai mult decît importantă în măsura în care exploatează arhivele Saint-Saens și corespondența compozitorului cu Elena Bibescu, devenită o apropiată în ultimul ei deceniu de viață.

Între scrisorile inedite citate de Chimenes, una aduce precizări importante la un subiect discutat în detaliu și de Zeletin, cea a concertelor de binefacere care se reduce activitatea pianistică a Eleni Bibescu și a celor de rangul ei.

„Am consultat familia mea prin alianță – îi scrie pianista lui Saint-Saens, în 1898 – și iată, în rezumat, rezultatul conciliabilelor noastre: atunci cînd cînt pentru săraci se presupune că lucrez

pentru gloria Domnului... A cînta împreună cu dumneavoastră, la *Figaro*, ar însemna să lucrez pentru *propria mi glorie* și acesta este un drept pe care familia mea prin alianță mi-l contestă și refuză...”

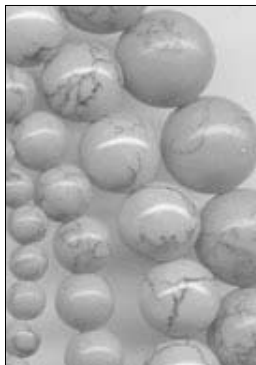
Într-un alt capitol al cărții sale, C.D. Zeletin califică drept un termen „supradozat” aprecierea potrivit căreia Enescu ar fi fost descoperit de principesa Elena Bibescu. Poate, dar așa cum autorul o dă singur de înțeles, rolul prințesei în impunerea tînrului de 16 ani a fost totuși esențial. Faptul e demonstrat de o altă scrisoare inedită din arhiva Saint-Saens, citată de Myriam Chimenes și datînd din mai 1897, mărturie a insistenței prințesei de a-l face cunoscut pe Enescu: „o favoare căreia îi acord mare importanță – vreau să vă prezint un tînar compozitor, un copil al țării mele, miraculos dotat, care de doi ani se dezvoltă în umbra muncii și în liniște și despre care cred că este destinat să devină unul din cei ce ne vor ilustra. Are la activul său trei simfonii și un cvintet și a obținut, la 11 ani, toate premiile Conservatorului din Viena. A cordați-mi o oră, la alegerea dumneavoastră (vreți un dejun?), pentru acest copil. Aș vrea să păstrez amintirea primei sale întîlniri cu dumneavoastră și acesta este motivul pentru care țin să fiu prima care vi-l prezintă”.

Ar fi multe de spus pe marginea opusului meritoriu al lui C.D. Zeletin. Nu pot decît să mă alătur dorinței sale de a trezi acele „mentalități amorțite, să moduleze(e) conștiința generală înțepenită în acceptarea exclusivă a valorilor oferite de ultima jumătate de veac sau rezerva față de aristocrație și să zdruncine(e) uitarea...”.

¹ Myriam Chimenes, *Mecene et musiciens. Du salon au concert a Paris sous la III-e Republique*. Paris: Fayard, 2004.

* C.D. Zeletin, *Principesa Elena Bibescu. Marea pianistă. Cronica*. București: Editura Vitruviu, 2007, 750 p. + 107 ill.

Ora de lucru manual, varianta simpatică

Anul acesta a devenit clar: cel puțin în domeniul mărgelilor, bunicile noastre erau avangardiste. La fel și rubricile acelea din revistele de pionieri care te învățau ce poți confecționa în timpul liber sau reportajele din emisiuni fără audiență care vorbeau despre arta meșteșugărească transmisă din mamă în fiică. Peste tot în lume, mai recent în țările europene și puțin-cîte puțin în România, lucrul cu mărgelile a devenit un hobby de bon-ton, răspîndit și în general profitabil.

Orice orășel respectabil din vest are un deva, pe o străduță nu neapărat ascunsă, un magazin în care se intră ca la o vînațoare de comori. În cutiile transparente din tot magazinul scilicet cristale mici Swarovski, perle, mărgelile de sticlă, de lemn, de nisip, de lampă, paiete simple, biluțe de plastic ca pentru o trusă de fețiță, chinezării, mici bijuterii de argint, de aur, pene flamboiante și orice altceva mai are gaură la mijloc și poate intra în alcătuirea unui colier făcut acasă.

Crearea bijuteriilor a ajuns, din apanajul citorva pricepuți, pasiunea preferată a Europei și Americii. Piesele sînt ieftine și la îndemînă, iar modele se găsesc peste tot – de la reviste specializate care îți arată pas cu pas cum se îmbină puzzle-ul unui anumit model, pînă la tutoriale peste care dai și fără să vrei pe Internet. Bineînțeles, ideile proprii sînt cea mai bună resursă.

Sînt organizate cursuri rapide și destul de scumpe în care maeștri ai genului te învăță că a croșeta firul metalic este la fel de ușor ca a răsuci un fir de ață. În doar cîteva ore, poți deveni un inițiat al îmbinării ornamentelor de argint cu snururi de piele sau a croșetării cu paiete sau

în arta de a pune plastilina la cuptor pentru a o transforma în mini-bijuterie.

O afacere de 2 miliarde de dolari

Iar dacă brățările sau colierele de mărgelute erau în copilărie doar un joc, acum se numesc „produse de artizanat”, iar vînzarea lor a cunoscut peste tot în lume o creștere fără precedent. În America, piața celor care fac acasă astfel de bijuterii și le vînd este estimată la aproximativ 2 miliarde de dolari.

De la o singură revistă dedicată fenomenului în 1994, s-a ajuns la mii de reviste pe hirtie sau pe Internet care nu fac altceva decît să explice „cum să” – faci o floare din boboțe de plastic, croșetezi paiete, confecționezi un colier din lanț, cristale și agățători. Accesoriile făcute acasă ajung cu 80% mai ieftine decît dacă ar fi fost cumpărate de gata.

Mai mult, majoritatea magazinelor care vînd mărgelile la bucată se oferă și să vîndă produsele clienților care au un design original sau o idee încă neintrată în manualele de specialitate.

Mulți aleg însă să își deschidă propria mică afacere cu accesorii artizanale (nu

COOLTURISME

Mădălina COCEA

doar coliere, ci și ornamente de Crăciun, bijuterii de mobil, brățări, cercei, curele și orice altceva conține mărgelile). Cu posibilitatea de a vinde pe Internet sau la sutele de tirguri organizate peste tot și cu lecții de marketing-in-cinci-pași, oricine poate deveni antreprenor de succes.

În România, pasiunea pentru confecționarea mărgelilor pare a se răspîndi invers. Mai întîi au apărut în magazinele selecte produsele artizanale ale citorva cunosători; apoi, unii și-au dat seama că ar putea face o afacere din asta. Timid, apar și magazine pentru amatori de mărgelile – cele mai accesibile sînt pe Internet: www.lucille.ro, www.margele.net, www.margele-elisa.info. În curînd, va deveni probabil un hobby, iar a purta colierul confecționat de propria mînă va fi încă și mai cool decît a spune că ți-ai cumpărat fusta de la Zara, din Paris.

Ne-am putea aștepta și la ziua miraculoasă în care astfel de preocupări vor putea fi deprimante la anticipata oră de Educație tehnologică, iar fetele nu vor mai fi invidioase că profesorul „de traforaj” le dă drumul băieților pe terenul de sport.

VOI N-AȚI ÎNTREBAT fără zahăr VĂ RĂSPUNDE

BOBI

Fasole versus E-uri

Eu nu mă încred întotdeauna în balvernele care circulă și ne intoxică prin presă, pentru că foarte multe sînt scrise de așchilopați care bat la porțile afirmării prin șocarea cititorilor cu tot felul de amenințări la adresa vieții lor, pe care le putem evita doar fiindcă ne-au fost aduse la cunoștință de marele reporter ics, căruia trebuie să-i dăm neîntîrziat premiul Pulitzer.

Una din temele foarte la modă este asta cu E-urile la copii. Că dacă le dăm cipsuri sau nu știu ce jeleurii sau mecdonaldsuri, o să devină handicapați și impotenți sau numai una dintre ele.

Or, dacă îi hrănim sănătos și natural, numai din curte, o să crească mari și frumoși, și deștepți, și sexy și o să avem o generație de Breji Piți.

Haidi bre, oare chiar așa să fie? Adică chiar contează ce halești, dacă oricum căci? Trebuia să mă conving singur, ca să știu cum să mă comport responsabil cînd oi fi tată. Așa că am luat doi subiecți și i-am studiat în paralel.

Primul era un copil de la țară, din inima naturii, unde aerul este curat și iarba proaspătă, unde pînă și pîrțul calului miroase a flori. Il chema Iliuță și era gras și rumen ca un porc de lapte sănătos.

Celălalt, Eusebiu, era un copil de intelectuali, crescut printre betoane cu punga de cipsuri în mînă, sfrijit și astmatic. Am vrut să văd cum influențează E-urile

astea evoluția copiilor. Și pentru că nu aveam timp de studii prelungite ani de zile, m-am limitat la o lună, însă i-am supradozat.

Lui Eusebiu îi dădeam 50 de pungi de cipsuri pe zi, iar lui Iliuță 3 kile de cartofi natur cu pătrușel. Eusebiu avea crampe extrem de durezoase, pînă la leșin, iar Iliuță era plin de energie și alerga toată ziua prin curte.

După o săptămînă l-am trecut pe Sebi pe jeleurii, cam 1,5 kg zilnic, motiv pentru care a dat în dezinterie și a acuzat pierderi majore de memorie, coroborate cu aspectul cianotic al tegumentelor.

Ilie a primit doar piept de pui la grătar și se simțea excelent, luase în greutate și era primul pe clasă la învățatură.

Spre final l-am trecut pe Eusebiu numai pe iaurturi de magazin, cu mulți aditivi și coloranți. A stat în comă trei zile, dar și-a revenit. A rămas numai cu pareza de pe dreapta.

Iliuță a mîncat numai lapte crud cu mămăligă și era extrem de sănătos și plin de energie. Atît de energic, încît s-a urcat în tei să culeagă flori pentru ceai. A căzut și a murit pe loc.

În concluzie vă sfătuiesc să optați pentru E-uri. O să aveți copii astenici și bolnăvioși, dar măcar nu se vor putea cățara prin copaci să-și rupă gîtul.

Suplimentul DE CULTURĂ

Marcă înregistrată – Editura Polirom și „Ziarul de Iași”. Proiect realizat de Editura Polirom în colaborare cu „Ziarul de Iași”. Se distribuie gratuit împreună cu „Ziarul de Iași”.

Adresă: Iași, B-dul Carol I, nr. 4, etaj 3. CP 266, tel. 0232/ 214.100, 0232/ 214.111, fax: 0232/ 214.111

Colectiv editorial: Emilia Chiscop, Florin Lăzărescu, Lucian Dan Teodorovici (senior editor)

Redactor șef: George Onofrei

Redactor șef adjuncț: Anca Baraboi

Secretar general de redacție: Florin Iorga

Rubrici permanente:

Adriana Babeți, Bobi și Bobo (Fără zahăr), Emil Brumar, Ruxandra Csereranu, Emilia Chiscop, Mădălina Cocea, Daniel Cristea-Enache, Radu Pavel Gheo, Casiana Ioniță, Florin Lăzărescu, Diana Soare, Lucian Dan Teodorovici, Luiza Vasiliu, Constantin Vică.

Carte: Doris Mironescu, C. Rogozanu, Bogdan-Alexandru Stănescu.

Muzică: Victor Eskemasy, Dumitru Ungureanu.

Film: Iulia Blaga. Teatru: Mihaela Michaelov.

Arte vizuale: Matei Bejenaru, Marius Babias. Caricatură: Lucian Amariu (Jup).

Grafică: Ion Barbu. TV: Alex Savitescu.

Ediția de Iași: Diana Soare

Ediția Națională: Elena Vlădăreanu, R. Chiruță, Veronica D. Niculescu.

Publicitate: Oana Asaftei, tel. 0232/ 252294

Distribuție / Abonamente: Mihai Sărbu, tel. 0232/ 271333. Media Distribution S.R.L., tel. 0232/ 216112

„Suplimentul de cultură” este înscris în Catalogul presei interne la poziția 2378. Pentru abonamente vă puteți adresa oricărei Agenții Rodipeț din țară sau oricărui oficiu poștal. Cititorii din străinătate se pot abona la adresa: export@rodipeț.ro.

Tarif de abonament: 18 lei (180.000) pentru 3 luni; 36 lei (360.000) pentru 6 luni; 69 lei (690.000) pentru 12 luni

Tipar: Print Multicolor

Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolului îi aparține autorului. „Suplimentul de cultură” utilizează fluxurile de știri NewsIn » Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază

» E atât de liniștitor să vezi un film în a cărui primă jumătate nici nu se vorbește... *Wall-E* oricum nu spune decât „Eee-va”, într-un mod inimitabil. Nu mai amintesc de *E.T.* și de cât de firesc te trimite *Wall-E* la el. Fiecare se va gândi singur.

ENȚICLOPEDIA
ENCARTA
Luiza VASILIU

Cam 150

Mi-a trecut prin minte, în timp ce-mi luam zborul de pe aeroport (posibil spre Groenlandia, probabil spre Franția, improbabil spre Portocalia), că săptămânile astea Ențiclopedia ar trebui să sărbătorească vreo 3 ani de când se tot scrie, adică în jur de 150 de articole. Păi atunci, să sărbătorească. Dar cum?

Să sară în sus de încântare nu se cade, să apară în ediție de lux, din piele și catifea, ca surorile ei cu ștaif, cu atât mai puțin. Dacă ar fi după ea, ar face următoarele: s-ar bucura aflând că una din rubrici a schimbat viața cuiva (cea despre „pantofi” de exemplu) sau primind o epistolă în care se fac precizări, adăugiri și corecturi la vreun articol (cum ar fi „Litost”-ul), s-ar scrie singură pe niște foi colorate de hârtie reciclabilă și s-ar arunca de pe un turn înalt, după ce ar fi rugat niște năzdrăvani să facă din ea avioane și să le lanseze, într-o zi cu vânt, deasupra orașului, ar înființa un club al ențiclopediaștilor (care să plătească o cotizație, să bea vinuri roșii, să pâlăvrăgească și, din când în când, să mai contribuie la îmbogățirea ențiclopediaștilor), ar organiza excursii-safari în junglele din lume, unde aventurierii ar vîna animale imaginare, pe care le-ar micșora, printr-un procedeu secret ențiclopediaștilor, și le-ar agăța de eșarfele domnișoarelor, ca pe niște broșe.

De fapt, Ențiclopedia se bucură ca un copil că a împlinit 3 ani și așteaptă să-i facă cineva un tort mare, din flori de bumbac, frunze de ceai verde și fistic, promițând, în schimb, că va continua să treacă în revistă o mulțime de nimicuri, că va face mofturi periodice, va strîmba din nas cu grație sau o vor lua ametețile de plăcerea cărților pe care le va citi. Între noi fie vorba, n-a fost foarte ușor să scoată în fiecare săptămână câte-un iepure din pălărie. Din cauza asta, uneori iepurele a ieșit corcit cu un elefant, altelei a avut pene lungi în loc de urechi sau blana i-a fost imprimată cu desen de buburuză. Și, ca să fim sinceri pină la capăt, s-a întâmplat chiar să nu iasă nimic din pălărie, iar trucul să nu reușească.

Însă îngăduința cititorilor Ențiclopediaștilor e, sînt convinsă, fără margini. Tot ea mă face să suflu acum în luminări, punându-mi cam 150 de dorințe secrete și prețioase.

„Wall-E” e baza

FILM
Iulia BLAGA

Unul dintre cele mai frumoase filme pe care le-am văzut în ultima vreme este *Wall-E*. Cel mai recent desen animat produs de Disney și Pixar reciclează teme „de largă respirație”, colmatându-le într-un produs pe cât de armonios pe atât de sensibil.

Se făcea că pe o planetă Pământ ajunsă o imensă ladă de gunoi, un singur roboțel ruginit face cîtă curățenie se mai poate face, urmat la pas de prietenul său, o insectă care se comportă ca un câțel. Într-o bună zi, în praful și mizeria de pe pământ apare o „femeie” de care roboțelul se îndrăgostește la prima vedere.

„Femeia” arată ca o extraterestră cu ochi oblici, periculoși, dar pe cât e de sexy și de lucioasă pe atât e de dură. Te trosnește de nu te vezi. Ea, Eva, e „practic” o sondă spațială trimisă în recunoaștere de pe o stație spațială plină de pămînteni umflați de trai bun.

După atâtea odisee ale distrugerii, filmul lui Andrew Stanton vine cu o soteriologie optimistă. Viața de pe Pământ e salvată nu de două ființe, ci de două creații ale tehnicii. Una mai demodată, care aduce din zilele bune de altădată bun-simț, omenie, sentimentalism și curaj, pe cînd cealaltă, copilul vremurilor sale, acționează pe ceas și nu se pierde în amanunț. Cei doi fac pereche bună, mobilizîndu-i și pe umflați pămînteni în trening să revină din spațiu și să repopuleze Pământul.

E atât de liniștitor să vezi un film în a cărui primă jumătate nici nu se vorbește... *Wall-E* oricum nu spune decât „Eee-va”, într-un mod inimitabil. Nu mai amintesc de *E.T.* și de cât de firesc te trimite *Wall-E* la el. Fiecare se va gândi singur.

Alte oale ciobite

Celalalte filme ieșite în această perioadă pe ecranele din România nu merită atenția. Filmul maghiar *Dolina*, coproducția de MediaPro Pictures, e o ecranizare după Adam Bodor care ar fi făcut poate o mult mai bună impresie acum 30 de ani, cînd toată lumea era topită după parabole, metaforă și limbaj alegoric suprapus peste teme grele ca totalitarismul sau tranziția de la totalitarism la ce-o fi. Filmul lui Zoltan Kamondi, în care apar în roluri secundare și Ioana Abur, Coca Bloos și Constantin Cotimanis, e atât de greu încît nu-l poți citi de la o secvență la alta. Faptul că e foarte bine filmat nu-l face mai digerabil sau mai ușor de descifrat. Totul

e atât de teatral și atât de studiat pe cît e de gol de sens. De mult n-am mai fost la un film la care să biți atîta din picioraște așteptînd să se termine. Drept pedeapsă, nici nu se termină prea ușor.

Oaia albastră a familiei este un film independent, care îți amintește acest lucru la fiecare secvență. Ca și *Dolina*, e tributar genului căruia i se închină, cu alte cuvinte folosește clișeele care se cuvin. Există însă mult potențial în multe secvențe, pentru că regiilor scenarist are o vagă idee despre ce vrea, interpretările sînt bune, iar replicile au de multe ori haz. Însă filmul nu prea are substanță și nici consistență, și așa cum incape așa se și termină – în aer, indecis (sau gîndind în decizie o virtute). Chestia aia albastră și mare în care se costumează eroul ca să împartă fluturări o fi haioasă, o fi dînd multe cadre frumoase, dar e de atîtea ori filmată din toate unghiurile încît ai tot timpul din lume să-ți imaginezi că ar fi dat mult mai bine într-un videoclip.

În fine, *Nu ne lua în seamă* e un film italian, dar tot independent și tot sub-

jugat genului. Dar dacă în *Little Miss Sunshine*, ciudătenile oamenilor obișnuiți îți devineau simpatice și te făceau să rizi empatic, în filmul lui Gianni Zanasi nu prea te amuză nimic, iar găselnițele „ciudățele” ca fabrica de dulceață îți par trucuri ieftine. La fel, folosirea deflînării pe post de metaforă pentru un mod de viață sincer. Personajele n-au nimic care să îți le facă simpatice, deși actorii n-ar fi antipatici. Nu știu cît de sincer a fost regiilor cu ce a vrut să facă, însă produsul nici nu pare să-și dorească prea mult să fie vîndut.

Wall-E. Regia: Andrew Stanton. Voci: Ben Burtt, Elissa Knight, Jeff Garlin

Dolina. Regia: Zoltan Kamondi. Cu: Adriano Giannini, Piroksa Molnar, Ioana Abur

Oaia albastră a familiei/Kabluey. Regia: de Scott Pendergast. Cu: Scott Pendergast, Lisa Kudrow, Christine Taylor

Nu ne lua în seamă/Non pensarci. Regia: Gianni Zanasi. Cu: Valerio Mastandrea, Anita Caprioli, Caterina Murino

Cai albi, cît vezi cu ochii

E trecut de miezul nopții, stau în hotelul lui’ pește, beau o bere faină (pe nume Lasko, adevărat sloven, m-a asigurat tipul de la bar), încep să-mi scriu articolul și comit – probabil – o ilegalitate. Am o cameră cît să întorcîi tancul, un pat de patru persoane (într-un refugiu din Piatra Craiului am încăput zece pe același spațiu), plus o canapea de trei, dar – probabil – n-am voie să fumez înăuntru. Nici n-am îndrăznit să întreb. E mai confortabil gîndul că la fel de bine s-ar putea să am voie. Am cercetat cu atenție orice text scris din încăperea, m-am uitat după detectoare de fum și n-am

dat peste nici un semn relevant care să-mi interzică fumatul. E drept că n-am găsit scurmiară, dar asta poate fi la o adică o neglijență a celor de la hotel. Am deschis larg fereastra, mi-am improvizat o scurmiară și fumez cu sentimentul că sînt un nenorocit de infractor.

Am ajuns la Lipica (se pronunță Lipița), patria celebrilor cai lipițeni, după ce am stat o noapte și-aproape o zi în Ljubljana, fiind invitat la cea de-a douăzeci și treia ediție a festivalului internațional de literatură „Vilenica”. Oameni mulți, vreo patruzeci de scriitori și editori din toate colțurile lumii, vreo douăzeci de

ziariști și politicieni sloveni. Cu scriitoarea cubaneză Zoé Valdés (una dintre vedetele manifestării) am stat de vorbă vreo două ceasuri cu o seară înainte, la cină. Are ceva din spiritul și *look-ul* – cu tot cu greutatea – Cesariei Evora. Chinezii Yang Lian și Yo Yo îmi zîmbesc din prima secundă în care ne-am văzut, mă salută și stau de vorbă cu mine ca și cum ne-am ști de-o viață. Mai sînt doi scriitori – unul tînar, austriac, care pare abia coborît de pe *skateboard*, și unul mai în vîrstă, spaniol, coleg de colecție cu mine la Editura Modrijan – cu care mai schimb amabilități. Cu șefa festivalului, Miljana

TRIMISUL NOSTRU SPECIAL

Florin LĂZĂRESCU

Cunta, chiar parcă ne știm de-o viață. Ne leagă, ca pe luptătorii din Vietnam, experiența de PR-ist care știe ce înseamnă să comunici cu cîteva zeci de scriitori deodată.

Primarul Lipicei seamănă uluitor de mult cu domnul Simirad și a ținut un *speech* asemănător lui (nu m-ar mira să fie și el scriitor). Apropo, acum stau și mă întreb primarul cui e omul ăsta. Lipica pe care am văzut-o eu e făcută doar din două hoteluri, în mijlocul unor uriașe terenuri de golf, al unor uriașe livezi, îngrădite cu garduri de lemn, printre

care pasc zeci de cai albi, cît vezi cu ochii. Ieri (3 septembrie) am avut o lectură într-o sală de conferințe de aici. Diseară mă reîntorc la Ljubljana, pentru alta (un oraș cu centru absolut occidental, dar cu margini și părți autentice românești – parlamentul sloven sălășluiește în cea mai cinstită clădire pătrată, comunistă, pe care o vezi și în România).

Cam acestea ar fi impresiile – mă tem că prea haotice – după doar o singură zi oficială de festival. Mai sînt încă patru. Eventual, revin cu detalii săptămîna viitoare.